

*Josip Kulundžić*

**KRIK ŽIVOTA**

*(Komad u dva dela)*

**L I C A :**

**SLAVNI GLUMAC**  
**MLADA GLUMICA** (kći)  
**GLUMICA** (majka)  
**OTAC**  
**DIREKTOR TEATRA**  
**LJUBICA**

## I. ČIN

*Soba slavnog umetnika, bez ukrasa, bez slika, bez knjiga, bez karaktera. Kauč u sredini sobe kao da je zastao u svom lutanju, kao da je tu slučajno. Komoda bez stila, na njoj prazne korpe za cveće. Polica sa raznovrsnim vazama i peharima, jednim handžarom i nekoliko drvenih tabakera: to su očigledno umetnikovi trofeji.*

*Slavni glumac je u naponu svojih težnji da sačuva mladost: on se gotovo i ne smeje da ne bi povećao broj bora na licu, on je prosed na slepoočicama, iako ima 37 godina. Nosi, naravno, kućni kaput od tamnocrvenog baršuna opšivenog zlatnim gajtanom: očigledno deo garderobe iz jednog francuskog bulevarskog komada. Mlada glumica je ljupka, bledolika devojka od 17 godina, velikih očiju koje očekuju od sveta da joj se prikaže u najlepšim bojama. Slavni glumac upravo joj nonšalantno skida ogrtač.*

**MLADA GLUMICA** (*začudoeno i zbunjeno razgleda sobu*): Nisam očekivala da tako izgledaju stanovi slavnih glumaca.

**SLAVNI GLUMAC** (*lakom ironijom*): Što ste očekivali? Fontanu od oniksa i veštački mesec?

**MLADA GLUMICA** (*zbunjeno*): Ne. Slike, skulpture, knjige. Mnogo knjiga. Onda vaše fotose u svim ulogama. Pa zlatne i srebrne vence, trake...

**SLAVNI GLUMAC**: Kakva melodramatična zabluda. Stan umetnika koji stvara mora ličiti na čeliju. Viselo je tu mnogo slika. One su me dekoncentrisale. Slike govore svojim emocionalnim jezikom, nameću se, sugerišu, ovladavaju duhom, uznemiruju maštu. Glumački likovi što ih ovde stvaram deformišu se pod uticajem glasnih strujanja iz tih likovnih dela.

**MLADA GLUMICA**: A vaši fotosi?

**SLAVNI GLUMAC**: Svaki predstavlja već završen karakter, uobličen tip, i sva ta fiksirana lica i nehotice stupaju s likom koji u meni trenutno nastaje u diferencirane odnose, izazivaju određen stav, stvaraju sukobe...

**MLADA GLUMICA**: A trofeji?

**SLAVNI GLUMAC** (*Pri svom narcisoidnom pričanju rutinirano vodi mladu glumicu na kauč*): Trofeji predstavljaju kraj, završetak, zakočivanje,

sleđenje. A gluma je jedina umetnost koja nikad nije završena. Ona stalno teče. (*Ne bez melankolije:*) I zato od nje ne ostaje ništa: ona protiče stalno.

MLADA GLUMICA (*sede, očarano*): To ste pravilno rekli: gluma stalno protiče. Možda me to i privlači glumi, to što ona neprestano traje i u svom trajanju neprestano nastaje, stalno druga, drukčija, uvek nova, nenaslućena.

SLAVNI GLUMAC: Eto vidite, to je ono što mladi ljudi danas ne mogu da razumeju. Oni traže završetke. Njihov se život kreće od ispita do ispita, kao od etape do etape. Život je za njih niz stanica završetaka. A sve kretanje njihovo stremljenje dvema poslednjim stanicama: penziji i smrti. Umetnost ne poznaje penziju. I ne poznaje smrt.

MLADA GLUMICA (*oprezno*): Umetnost i nauka.

SLAVNI GLUMAC: Stvaralačka nauka.

MLADA GLUMICA: Da. To mislim.

SLAVNI GLUMAC: Izumitelji su umetnici. Atomistika je počela kao poezija. Kao vizija mašte. Docnije su došla razumna proračunavanja, formule, automatizacija, racionalizacija.

MLADA GLUMICA (*zamišljeno*): Ne znam da li je on pesnik.

SLAVNI GLUMAC: Tko? Vaš...?

MLADA GLUMICA: Da. On je ozbiljan, hladan, trezven i tih u radu. Ali je i dalek, u jednom svetu koji je oko sebe izgradio, nepristupačan. Pa ipak mi je drag. Mislim, moja je ljubav romantična. Možda je tajna koja okružuje njegov život doprinela tome. Za mene su atomi čudesna tajna.

SLAVNI GLUMAC: Da, vi unosite poeziju u njegov rad. Vi ste od njega stvorili inkarnaciju vaših romantičnih snova. Ustvari, on je nuklearni fizičar, matematičar, jedan logički automat.

MLADA GLUMICA: Viša matematika je poezija.

SLAVNI GLUMAC: Zato što vam je nedostupna. Nisam video prozaičnijih ljudi od matematičara.

MLADA GLUMICA (*zamišljeno*): Mnogi od njih sviraju violinu... Moj dragi svira čelo...

SLAVNI GLUMAC (*iznenađeno*): Čelo? Govori li vam kad o muzici?

MLADA GLUMICA (*zbunjeno*): Nikad.

SLAVNI GLUMAC: Note su za njega brojevi, on ih permutira, varira, operiše njima po logaritmičkim tablicama. Tu se dodiruju matematika i muzika.

MLADA GLUMICA: A svira toplo, ekspresivno. Tonovima mi još najviše priča. Kazuje mi sve.

SLAVNI GLUMAC: I o vama, o vašoj budućnosti?

MLADA GLUMICA: Mislite o mojoj želji da se bavim glumom?

SLAVNI GLUMAC: Mislim o vašim sposobnostima da se bavite glumom. Vi ste talenat.

MLADA GLUMICA: On ne voli glumu. Jedanput je rekao: Gluma je sredstvo da čovek postane bezličan. A čovek mora biti ličnost.

SLAVNI GLUMAC (*ironično*): Što to znači: biti ličnost?

MLADA GLUMICA: Ličnost znači biti jedno lice. Imati jedno htenje, jedan smer, jedan cilj.

SLAVNI GLUMAC: A umetnik? Nije li njegov jedini cilj slava?

MLADA GLUMICA: Slava je samo dejstvo ostvarenog cilja, njegov odraz, odblesak. Slava je alarm svetu da je cilj postignut.

SLAVNI GLUMAC: A glumačka kreacija, zar ona ne može biti slavan cilj?

MLADA GLUMICA: Glumac je tek prikazivač ličnosti, njena eksplikacija, tumač njene slave.

SLAVNI GLUMAC: Ali ta eksplikacija može postići savršenstvo. Nije li onda i slava?

MLADA GLUMICA: Kad najsavršenije prikaže jednu ličnost, onda je glumac uspeo da proslavi tu ličnost.

SLAVNI GLUMAC: Ali glumac se identifikuje s likom koji prikazuje. On u trenutku predstave postaje zaista lice koje prikazuje, živi njegovim životom.

MLADA GLUMICA: Živi od njegove slave...

SLAVNI GLUMAC (*sumnjičavo*): Tko to govori: vi ili on?

MLADA GLUMICA (*sa smeškom*): I on.

SLAVNI GLUMAC: A vi mu odobravate?

MLADA GLUMICA: Ja mu odobravam, a u isti mah težim za glumom. Verovatno zato što pri tom ne mislim na slavu.

SLAVNI GLUMAC: Nego?

MLADA GLUMICA (*s aluzijom*): Težim da se identifikujem s njim.

SLAVNI GLUMAC: Težite da se identifikujete s drugim. Znači, možda, bežite od sebe.

MLADA GLUMICA: Hoću da osećam s njim ista osećanja.

SLAVNI GLUMAC: Hoćete da osećate osećanja druge ličnosti da ne biste morali osećati svoja. Vi ste nesrećni.

MLADA GLUMICA: Ja sam zbunjena. Volim tog čoveka, a ne znam zašto ga volim, jer ne znam da li me on voli. A za sve što ne znam okrivljujem sebe. Mislim, kad bih bila drukčija, znala bih da li me on voli.

SLAVNI GLUMAC: I zato hoćete da glumite. Šta on na to veli?

MLADA GLUMICA: On to ne zna.

SLAVNI GLUMAC: Zašto mu to niste smeli reći?

MLADA GLUMICA: To bi svemu dalo pogrešan vid.

SLAVNI GLUMAC (*razočaran*): I vi samo zato želite da se posvetite glumi?

MLADA GLUMICA: Da se *posvetim*? Kad izgovorite tu reč zbunjena sam. Nisam nikad mislila na zanat, zanimanje, karijeru, kad sam htela da glumim. Mislila sam na ceo svoj život.

SLAVNI GLUMAC (*s hladnom rezervom*): Onda vas nisam dobro razumeo.

MLADA GLUMICA (*živo*): Nemojte me krivo shvatiti. Ja sam vam se prva obratila. Vi ste izvanredan glumac. I kao čovek, ukoliko vas poznajem kao čoveka, imate nešto privlačno.

SLAVNI GLUMAC (*polaskan*): Kao čovek? Šta?

MLADA GLUMICA: Videla sam mnogo vaših uloga. Menjali ste se iz osnove u svakoj od njih. Ali nešto je stalno pratilo sve vaše kreacije: nešto u glasu, nešto u pokretu, nešto u oku. To nešto što je bilo konstantno u vama, to me je privuklo. Rekla sam sebi: to što je stalno kod njega, to uliva poverenje, garantuje humanost.

SLAVNI GLUMAC (*ponesen, veruje gotovo u to što govori*): To isto sam ja osetio kod vas, kad ste mi prišli pred ulazom u teatar: glas, jedan pokret, pogled, upravo strujanje iz vaših očiju. Znam da ću sada učiniti jednu veliku grešku koja se možda nikada neće moći ispraviti, uveren sam da

moj gest koji sledi može da bude sudbonosan za naš odnos. Ali ne znam da li ste bili u takvoj situaciji u životu, kad vam se neodoljivo nameće da uradite nešto što više ne može da obuzda ni razum, ni nežnost srca, što je prvi put u životu možda ono najviše vaše, ono vaše pravo ja, sa svim brutalnostima svoje nesavršenosti, sa svim sirovostima svoje neposrednosti. Ipak, pre no što ću to da učinim, moj razum još ima snage da vas upozori: ako ne možete to što neminovno dolazi da primite svim vašim bićem, ničim u vašem biću, pokušajte, prvi put i ovde, u trenutku kad se rađa naša umetnička saradnja, da se uživate u jedno drugo biće, u stvorenje koje se oslobodilo sebe i postalo drugo, ono koje će sve primiti, sve razumeti, koje neće biti opterećeno naklonostima, navikama, strastima, slabostima, biće koje će čisto ući u jedan novi odnos. Pokušajte da prvi put glumite i da vaša uloga bude u saglasnosti s mojom ličnošću koja najsoptstvenijim osećanjima stremi da vas zgrabi (*on to učini*), da vas privuče k sebi (*i to učini*) i da vas obaspe poljupcima (*on čeka*).

MLADA GLUMICA (*je zbunjena, ali i ponesena, zagrejana, i u toj brzini, u tom naletu kome ne stiže da se odupre, ona izgovori bez kontrole*): Sad igram svoju prvu ulogu?

SLAVNI GLUMAC (*s prigušenim krikom se baci na nju*): Sad prvi puta osećam da ne igram ulogu...

(*U tom trenutku začuje se iz publike snažan krik*)

GLAS IZ PUBLIKE: Dosta! Stanite! Prekinite s tom sramnom igrom! Sve je to laž! Laž!

SLAVNI GLUMAC (*se trgne i skoči, okrenut mračnom gledalištu*): Šta je to? Tko to viče? Što znači to?

GLAS IZ PUBLIKE: Vi ste hulja! Sve je to laž. Vi niste samo gnusni zavodnik mladih devojaka na pozornici, nego i u životu. Vaša gluma vas je odala! Sad je sve jasno! To je taj vaš perfidan način na koji ste upropastili i moj dom!

SLAVNI GLUMAC (*zbunjen*): Ali, gospodine, šta vi to govorite? I kome se obraćate? Jeste li vi svesni da ste u teatru?

GLAS IZ PUBLIKE: Za vas je to teatar, predstava, gluma! A za devojke koje upropašćujete to je krvava rana, hropac smrti! Smrti u sramu!

SLAVNI GLUMAC (*prema gledalištu*): Molim vas umirite se i ne prekidajte predstavu. Možemo se u miru posle objasniti.

GLAS IZ PUBLIKE: A! Izbegavate obračun? Strah vas je? Tu pred celim svetom hoću da mi položite račune! Tu će biti vaše suđenje, tu pred porotom ovog čitavog gledališta.

SLAVNI GLUMAC: Ama, znate li vi, čoveče, s kim govorite? Zna li vi tko sam ja?

GLAS IZ PUBLIKE: Poznajem ja vas i suviše dobro, gospodine (*ime glumca*). Vi ste za mene nemoralan tip! To ste vi za mene!

SLAVNI GLUMAC (*revoltiran*): To je skandal! Spustite zavesu. Hoću da se obračunam s tim čovekom.

GLAS IZ PUBLIKE (*vikne*): Ne spuštajte zavesu, on hoće da pobegne! Držite ga svi na oku! Taj tip je kadar sve da učini. On ima krivično da odgovara.

SLAVNI GLUMAC (*prema kulisama*): Gospodine direktore, molim vas da me zaštitite od ovih nečuvenih insinuacija!

DIREKTOR (*izlazi na pozornicu*): Oprostite za ovaj incident. Ja verujem da je u pitanju nesporazum. Molim gospodina koji se buni iz publike da dođe u moju kancelariju da se objasnimo.

GLAS IZ PUBLIKE: Vi naravno branite vašeg člana da ne bi pala ljaga na vaš teatar. Ali to me neće sprečiti da demaskiram gospodina (*ime glumca*) pred celom publikom.

DIREKTOR (*besan*): Vi nemate prava da prekidate predstavu. Publika je platila da gleda pozorišni komad »*Krik života*«, a ne jedan montirani skandal.

GLAS IZ PUBLIKE: Publika će biti na mojoj strani, kad bude saznala čitavu istoriju, koja je potresnija od svakog pozorišnog komada. To je moja istorija, istorija mog bola, istorija mog osramoćenog doma. Istorija jednog besramnog nasilnika, ciničnog zavodnika i prevejane hulje.

SLAVNI GLUMAC (*jurne na rampu*): Kako se usuđujete da me vređate! Vi ćete za to odgovarati pred sudom...

GLAS IZ PUBLIKE (*bolnom ironijom*): Ja ću odgovarati pred sudom? Ja? Ja, nesrećan otac, kome ste zaveli kćer i koja je zbog toga sebi oduzela život? Moje jedino, čisto, nevino, nježno dete koje sad možda već leži u krvavim krpama mesa, rastrgana vašim zverskim kandžama. (*On plače i penje se na scenu*): Ja sam upropašćen za ceo život, a moja žena, njena mati otrgnuta je od sveta i leži kao živi mrtvac, bez svesti i bez suza. (*Viče:*) Vratite mi moje dete! Vratite mi moje dete! (*On navali na SLAVNOG GLUMCA, ali DIREKTOR skoči među njih. U istom trenutku izlaze iza kulisa ostali glumci, među njima GLUMICA koja igra majke, i GLUMICA koja igra naivke*)

SLAVNI GLUMAC (*publici*): Molim slavnju publiku da pravilno shvati ovaj incident. Eto tu su sve moje kolege, oni me poznaju, oni mogu posvedočiti o mom moralu. Uostalom, mene moja publika poznaje, voli i ceni, ona mi svako veče odobrava. (*Obraća se Ocu, čiji smo glas čuli iz publike*): Da li bi mi publika toliko odobravala, kad bi znala da sam nečastan čovek? (*Graja među glumcima i iz publike*)

DIREKTOR (*ide na rampu*): Ja molim za trenutak strpljenja. Mislim da će se odmah objasniti nesporazum. (*Ocu*): Gospodine, poznajete li vi zaista dobro ovog glumca?

OTAC: Kako da ne poznajem gospodina.

DIREKTOR: Gospodine (*ime glumca*), poznajete li vi ovog čoveka?

SLAVNI GLUMAC: Nikad ga nisam video.

OTAC: Laže!

DIREKTOR: Vidite, gospodine, vi ste teško uvredili našeg poznatog umetnika. Za to ćete morati da odgovarate. Razmislite o tome...

OTAC: Ja imam dokaza, gospodine!

SLAVNI GLUMAC (*živo*): Kakvih dokaza?

OTAC: Vi još uvek krijete istinu?

SLAVNI GLUMAC: Vi ste poludeli!

OTAC (*bolno, publici*): Da, poludeo! Od bola, ljudi, od muke i jada. Ja sve mogu dokazati, verujte mi.

DIREKTOR: Vaše ćete dokaze izneti na sudu kad vas gospodin (*ime glumca*) bude tužio. A sada se uklonite da nastavimo predstavu. Molim vas...

OTAC (*agresivno*): Vi se bojite mojih dokaza, jer oni bacaju ružnu sliku na vašu instituciju.

DIREKTOR: Ja se nikakvih dokaza ne bojim. Ali ovde nije mesto ...

OTAC: A kad vam ja budem rekao da je baš ovde mesto da iznesem svoje dokaze, hoćete li i dalje da onemogućite doznavanje prave istine?

SLAVNI GLUMAC: Pustite ga neka najzad iziđe s tom svojom istinom!

OTAC: Ja ću vam tačno pokazati kako se to desilo s mojom kćerkom. Fakta će ubediti ceo svet da ne lažem.

DIREKTOR: Kako ćete vi to pokazati?

OTAC: Gledao sam scenu koju je taj glumac malo pre igrao s ovom nevinom devojkom. Neka tu pred vama odigra i scenu s mojom kćeri.

DIREKTOR: Što vi to nameravate? ...

OTAC: Pomozite mi da dođemo do istine.

DIREKTOR: Kako vam ja mogu pomoći?

OTAC: Priznajem, događaj je bio vrlo komplikovan. Trebalo bi ga tačno rekonstruisati, da svima bude jasno kako je došlo do strašnog zločina.

DIREKTOR: Rekonstruisati? Valjda ne mislite da ovde... pred publikom?

OTAC: Kažite vašim glumcima da mi pomognu da ponovo doživimo sve događaje koji su se desili u vezi s nesrećom moje kćeri.

DIREKTOR: Ali to je apsurdno. Publika čeka predstavu.

OTAC: Publika čeka istinu. Ona hoće istinu, zato je došla u teatar. Naredite vašim glumcima!

DIREKTOR: Da igraju u vašem događaju? Ja ne mogu to da naredim glumcima. Ostavite se te lude igre, čoveče.

SLAVNI GLUMAC: Ne. Preklinjem vas, direktore, ja sam difamiran javno i hoću ovde javno da se rehabilitujem, ovde, na licu mesta. Neću da ma tko od ovih ljudi u parteru ima razloga da prikaže istinu onakvu kakvu je prikazao ovaj stari otac. Hoću da svaki izađe iz ove dvorane ubeđen u moju čestitost. Molim vas, dajte publici mogućnosti da me rehabilituje.

DIREKTOR: Ja zaista ne znam što da učinim. Molim publiku da reši da li da pristanem na predlog da ovom starom čoveku stavim na raspoloženje glumce da rekonstruišu tobožnji događaj s njegovom kćerkom.

GLASOVI IZ PUBLIKE: Neka mu se da mogućnost.

DIREKTOR (*se obraća glumcima*): Molim vas, drugovi, da li pristajete na ovaj čudni pokušaj, da rehabilitujemo našeg kolegu i poznatog umetnika (*ime glumca*)?

SLAVNI GLUMAC: Pristanite, drugovi, ja sam nevin!

OTAC (*glumcima*): Poštovani umetnici. Zahvaljujem vam unapred na predusretljivosti. Verujte da ću s vašom pomoći pokazati pravu istinu. Ako ona može da opere ljagu s moje porodice i s imena vašeg kolege, postigli smo cilj kakav se retko kad u pozorištu može postići. (*Obraća se starijoj glumici*;) Vi ćete biti moja žena, mati nesrećnog deteta. (*Obraća se mlađoj glumici*;) A vi ćete biti moja kći. Gospodin (*ime glumca*) i ne može biti drugo do zavodnik ...

DIREKTOR: Molim da ne prejudicirate stvari.

OTAC: Vi ćete videti da sam govorio istinu. (*Glumcima*;) Ovo je naša soba. U njoj se i spava i jede. Molim vas gurnite krevet tamo na desnu stranu, uza zid. U sredinu molim jedan sto i tri stolice. Ovde zamislite ormar. Tamo je štednjak. Više nam ništa ne treba. Majka neka sedne ovamo, licem publici. Kćerka desno od nje, ja ovde, nasuprot kćeri. Molim ostale da napuste pozornicu. (*Svi, osim ovo troje napuste pozornicu.*)

MAJKA (*tiho*): A tekst? Kako ćemo igrati bez uloga.

OTAC: Ne treba vam uloge. Treba vam samo šlagvort, treba samo da uhvatite kariku. Život i istina vezat će vas u čvrst lanac zbivanja. (*Sedne. Utučeno:*) Ništa danas nisam prodao. Svet sve manje kupuje lozove. Ljudi više ne maštaju i ljudi više ne rizikuju. Radije žive u skućenoj stvarnosti, nego u nesigurnosti i snovima.

MAJKA: Od snova ne možeš platiti ni pijacu. Koliko si zaradio?

MLADA GLUMICA (*za sebe*): Ja više volim da sanjarim no da jedem.

MAJKA (*kćeri*): Ti više voliš da veneš, nego da bujaš. Nađi mi takvu biljku u prirodi. Nema je. (*ocu:*) Koliko si zaradio?

OTAC: Kažem: ništa nisam prodao.

MAJKA: Znači: danas nećemo ništa jesti.

OTAC: Mi ne živimo samo od lozova, nego i od moje penzije.

MLADA GLUMICA: Lozovi služe da hranimo našu maštu.

MAJKA: Nisam još probala da jedem hartiju, ali sam uverena da nije hranjiva.

OTAC: Razumeš ti dobro što mala misli. Ona želi da nam zarada od lozova služi za nabavljanje lepih stvari.

MAJKA: Nemamo mi sredstava za lepe stvari. Treba se obući i obuti.

MLADA GLUMICA: U lepe haljine i lepe cipele. I u cveće.

MAJKA: Lepo je skupo. Lepota je za imućne. Što će ti cveće?

MLADA GLUMICA: Što će cveće uopšte na svetu ako ne za mladost i za maštu.

MAJKA: Za nas može da bude lepo samo ono što možemo pojesti. Treba maštati o hlebu i mleku. To je poezija siromaha.

MLADA GLUMICA: Ja ću otkinuti od usta svaki komad hleba, ako će se pretvoriti u cvet.

MAJKA: Bolje da se mrvice hleba pretvore u školske knjige i sveske. Kako ćeš nastaviti studije ako ti otac ne zaradi novaca.

OTAC: Ja sam donosio i donosio. Lutao sam cele noći po kafanama, stajao na kiši po raskrsnicama, vikao u maglu: »Kupujte lozove, sutra je vučenje.« Svaki dinar donosio sam kući. Što još hoćete od mene? Ako ostanem bez glasa, mogu da idem samo za čistača ulica ili za raznosača mleka. Što još hoćete od mene?

MLADA GLUMICA (*tiho*): Treba mi Patološka anatomija.

MAJKA: Treba nam brašno i krompir.

OTAC: A penzija? Nije prošlo ni pola meseca.

MAJKA: Život je skup.

MLADA GLUMICA: Bliži se poslednji rok za polaganje.

OTAC: Nisi ti polagala iz drugih razloga.

MAJKA: Otkad ti o tome vodiš računa?

OTAC: Otkad sam vidio svojim očima. Tko ti je onaj mladić?

MAJKA: Koji mladić?

MLADA GLUMICA: Dobar drug, kolega, pošten čovek.

OTAC: Zašto ideš s njim?

MLADA GLUMICA (*jednostavno*): Volim ga.

OTAC: Zašto se onda motaš oko pozorišta?

MLADA GLUMICA: Hoću da budem glumica.

OTAC: Zašto ne završavaš studije?

MLADA GLUMICA: Osećam gde je moja sreća.

OTAC: Zašto onda trošiš moj novac na knjige i sveske? I zašto ideš s poštenim mladićem, a hoćeš da budeš glumica? (*Naglo ispadne, skoči lupivši šakom o sto.*) Zabranjujem ti da ideš s glumcima! Zabranjujem ti da ideš u teatar. Ili uči, ili ću te izbaciti iz kuće!

MAJKA (*uzbuđena skoči*): Što ti je odjednom? Što napadaš nevino dete? I otkad se ti interesuješ s kim ona ide, što radi. Nigde te nema. Nikad nisi kod kuće. Lutaš po cele noći ni sam vrag ne zna kuda. Kad si poslednji put doneo zaradu? Već nekoliko meseci ne zarađuješ ništa. Da se dete vrzma oko teatra misleći na svoju budućnost, to tebe revoltira! A da dete ima pode-rane čarape, izlizani džemper, zgažene cipele — to se tebe ne tiče, to tebe ne uzbuđuje. Dosta mi je svega! Kad jedanput dođeš u normalno vreme kući, onda braniš kćerku protiv mene, a napadaš je kad je ja branim. To dete nema nikakvo vaspitanje od tebe. Ono je potpuno zbunjeno. Ono ne zna što sme a što ne sme da uradi, I onda, prirodno, čini gluposti. Ide u pozorište i sastaje se s glumcima. Što hoćeš?

OTAC (*vikne*): Ako je još jedared vidim oko teatra!

MAJKA (*snažno*): Umukni, bedniče! Kako se usuđuješ da preda mnom kažeš da ćeš ti njoj nešto na žao učiniti! (*zgrabi ga za rever i trese*) Kako se usuđuješ!

MLADA GLUMICA (*padne iz uloge, uplašeno*): Ali, gospođo, što radite s gospodinom!

MAJKA (*ne može više da izađe iz uloge*): Čuti ti! Tebe ja ništa ne pitam. On mora da mi da obrazloženje. (*Drži čvrsto Oca u kandžama*.) Govori, gde se skičeš noću? Zašto te nikad nema kod kuće? Govori, nesrečo!

OTAC (*odjednom uezverena pogleda, panički bled*): Slušaj! Strašno se nešto dogodilo! Saslušaj me! (*Zgrabi je za zglavak i tako stegne da...*)

MAJKA (*vrisne*): Šta vam je? Šta me tako stežete? Pustite mi ruku! Što ste se tako uezverili? (*Otrgne se.*)

OTAC (*tiho i panički*): Saslušajte me vas dve. Već dva tjedna namera-vam da vam otkrijem tajnu, ali se bojim, ako pisnete samo jednu reč, sve je propalo! (*Jedva govori od uzbuđenja*): Ja... Ja...

MLADA GLUMICA (*zaista uplašena*): Tata, što ti je?

MAJKA (*tiho*): On je poludio.

OTAC (*kao gore*): Ne, deco. Nisam poludeo. Sada mi morate verovati, inače je sve propalo. Kako da vas ubedim da je sve to zaista istina!

MLADA GLUMICA: Govori, tata, ja ti verujem.

OTAC (*majci*): A ti, kaži, veruješ li mi i ti?

MAJKA: Ta govori zaboga, inače ću poludeti.

OTAC: Čujte... Stani, vidi, dete, da netko ne prisluškuje iza onih vrata.

MLADA GLUMICA (*uzbuđeno*): Ti znaš da u kući nema nikoga. Govori slobodno.

OTAC (*tiho i panički*): Bilo je to prošli tjedan, prošli četvrtak, uveče. Stajao sam ispod arkada da se sklonim od kiše koja je sipila kao u jesen. Nigde žive duše. Magla me je davila, gušila mi grudi. Hteo sam da pođem, ali sam bio kao prikovan. Klatio sam se, a nisam mogao da padnem. Kuće su se ljuljale, plovile u magli kao lađe. Osećao sam, nešto će se desiti. Odjed-nom se preda mnom pojavi on...

MLADA GLUMICA: Tko?

MAJKA: Čovek?

OTAC: Čovek? Ne znam. Bio je bez lica.

MLADA GLUMICA: Tata! Šta to pričaš?

MAJKA: Smešno. Bez lica. Kako bez lica?

OTAC: Kao da je imao veo od magle preko glave, kao kapuljaču od nekog vlažnog dima. Uneo mi se u lice i prošlištao: 028653. Ukočio sam se. Bio sam uveren da u džepu imam loz s tim brojem, odmah sam bio u to uveren. Segnem rukom u džep: tamo je bilo tridesetak lozova. Izvadim jedan, pogledam: 028653! Pazite: 028653! Smesta trgnem ruku da sakrijem loz. Ali on me uhvati za ruku kao klješćima. Hoću da se otrgnem, ali ne mogu. Šaputao sam samo 028653... 028653... Počeli smo se boriti. On me je zgrabio za drugu ruku. Ja sam se otimao, udarao ga kolenima u trbuh, glavom u grudi. Ali on me nije puštao. Počeo sam da vičem: 028653! 028653! Ali nikoga nije bilo u blizini. Hteo sam da imam svedoke za taj broj, svedoke da je taj broj moj. Ali ulica je bila prazna. I onda, odjednom, probio se trak automobils-kog reflektora kroz maglu. Urlao sam iz sveg grla: 028653! ne bi li me čuli iz automobila. Čuli su me! Auto okrene prema meni, gurnu me u izlog; čuo sam samo lom stakla, šum kao da netko izručuje vodu iz kabla i tišinu... Ostao mi je u pameti samo bleskom obasjan lik devojke i čoveka u kolima. Probudio sam se na klinici: glava mi je bila teška kao da na njoj nosim olovni kalpak. Čim sam došao do nešto svesti, počeo sam da kopam po fioci noćnog ormarića: mog loza 028653 nigde nije bilo. Iz hodnika klinike čuo se radio. Hteo sam da viknem da ga zaustave, da mi zvuk ne raznese mozak, ali u tom trenutku muzika i sama stane. U tišini dubok dalek glas počeo je objavljivati brojeve lozova koji su dobili zgoditke. Prvi broj bio je 028653... Dobio je premiju...

(Tajac)

OTAC: Zašto me gledate tako? Vi meni ne verujete! (*Zgrabi ruku mlade glumice i naglo je prinese svojoj glavi*) Pipaj ovde. Osećaš li pod prstima ožiljke. To je od stakla na izlogu. Eto, je li sad veruješ?

MLADA GLUMICA (*u strahu pokuša da izvuce svoju ruku iz njegove, ali joj to ne uspeva*): Pustite me! Ostavite me! Neću više da igram s vama.

MAJKA (*panički*): Pustite dete, čoveče!

OTAC (*vrlo uzbuđen, uzneverena pogleda, unosi se mladoj glumici u lice*): Zbog tebe sam ja to sve učinio! Zbog tebe. Hteo sam da ti budeš bogata i srećna. A sad su mi ukrali moj loz. Moj broj 028653! Ukrali su mi moj broj! I u istom trenutku ukrali su mi i tebe. One večeri, u magli, ti si sedela u automobilu. U magnovenju pre no što ću izgubiti svest, video sam: ti si sedela u limuzini i naslonila glavu na rame jednog čoveka s bujnom kosom i s bradicom. Taj lik urezao mi se u mozak i trauma ga nije mogla izbrisati. Kad sam ozdravio i izašao iz klinike lutao sam po gradu. A ispred mene, gde god pošao, išla je slika toga lica s bradicom iz svetle limuzine. I onda, jutros, odjednom ga ugledam. U jednom izlogu, onom istom polupanom izlogu koji je razbila moja glava, na jednom reklamnom plakatu ovog pozorišta, njegova ogromna glava: slavni glumac (*ime glumca*). To je bio on.

MLADA GLUMICA (*uplašeno*): To nije istina! Nikad ja s njim nisam bila u limuzini. Kunem vam se, tata! Nikad...

OTAC (*je zgrabij*): I kad sam ovde našao to lice, to usko cinično lice, ta sladostrasna sočna usta, te mračne, erotične podočnjake, ja sam znao: taj čovek je svemu kriv. On mi je oteo loz i on mi je oteo tebe. Ja sam ostao bez

ičega na svetu, poslednje što mi je ostalo, nada koja je živela u onim brojevima po mojim džepovima, u mojim rukama, u mojim mislima, ta nada u brojevima zauvek mi je grubo otrgnuta. Meni ostaju poslednje stvari: osveta i završetak... Osveta i završetak svega... Jesi li me razumela: osveta i kraj!  
(*On je sve više steže.*)

MLADA GLUMICA (*u panici, vikne*): To nije istina! Ja nemam ništa sa slavnim glumcem, kunem se.

MAJKA (*između uloge i stvarnosti*): Gospode, sad ni ja ne znam da li si ti imala što s njim.

MLADA GLUMICA (*očajno*): Ništa! Kunem se! Ništa!

OTAC (*je steže sve više*): Lažeš! Istina je da si ti bila s njim! Istina je da ti ne možeš a da opet ne budeš s njim! Istina je da ću te ja ubiti ako ikad budeš s njim!

MLADA GLUMICA: Pustite me, gospodine! To je sve laž! To je vaša bolesna mašta izmislila. Nikad nisam bila s njim! U pomoć! Taj će me čovek ubiti!

MAJKA (*u panici*): Ostavite je, gospodine, to je moje dete, moja kći. (*Otrgne Mladu glumicu od Oca*) Što si ti imala s glumcem, govori nesretno dete.

MLADA GLUMICA (*u suzama, nesigurno*): Mama, draga, veruj mi, draga mamice...

MAJKA: Pa da... Gde mi je bila glava! Kako da to već odavno nisam primetila. Govori, bednice. (*Hoće da je udari*)

MLADA GLUMICA (*naglo*): Ne! Nemoj da me dirneš, mama. Ako me sada dirneš, onda znaj da si me izgubila zauvek!

MAJKA (*malo popusti*): Bolje da te zauvek izgubim, nego da mi nanosiš sramotu.

MLADA GLUMICA (*oštro*): Nisam ti nanela sramotu, kunem ti se! Ako mi ne veruješ, pusti me da odem tamo gde više ne postoji mogućnost da te sramotim.

OTAC (*naglo*): Kako to govoriš sa svojom majkom!

MLADA GLUMICA (*oštro*): Ostavite nas, gospodine, i ne mešajte se u naš razgovor.

OTAC (*rezignirano*): Eto, tako danas kćeri postupaju s očevima! Ali šta ja tu mogu! To je život i on ide svojim neumoljivim tokom.

MLADA GLUMICA: Da. To je sad život. I to je stvarnost. I to je istina.

MAJKA (*očajno, pred plačem*): Što je istina, dete moje? Hoću li to konačno saznati.

MLADA GLUMICA: Saznat ćeš, ako me mirno saslušaš. A onda mi sudi.

MAJKA (*rezignirano*): Govori...

MLADA GLUMICA: Ti znaš da sam htela da idem u pozorište. Od moje najranije mladosti. I ti si mi to uvek branila.

MAJKA: Nisam htela, dete, da se mučiš kako sam se ja mučila.

MLADA GLUMICA: Da li je itko ikada pitao kojim ću mukama biti izložena na putu da postignem ono što će biti smisao moga života? I da li muke nisu uvek bile podstrek težnjama?

MAJKA: Uvidela sam da te ne mogu ubediti i pustila sam te. Na tvoju nesreću, ne na moju. Pokazalo se da nemaš toliko talenta da bi imala uspeha.

MLADA GLUMICA: Tko je to pokazao! I tko uopšte može kazati da li netko ima talenta? Danas, kada sa ulice uzimaju devojkice koje će posle postati zvezde.

MAJKA: U filmu, dete moje. Ali ne u pozorištu!

MLADA GLUMICA: Pozorište se danas toliko približilo filmu da...

MAJKA: ... da ga više ne možeš poznati. A u moje vreme poznavalo se pozorište po tome što su u njemu igrali talenti.

MLADA GLUMICA: I talenat se menja. Ono što se pre nazivalo talentom, to je danas teatralnost, patetika, usplahirenost, histerija.

MAJKA: A ono što se danas naziva talentom to je hladno, bezlično i prosto. Nema više osećanja, i nema više karaktera. Svi su ljudi uniformni. Moramo igrati bolesne tipove, da bi nas ljudi razlikovali. Danas je teatar morbidan — jedino ludaci su likovi u pozorištu.

MLADA GLUMICA: Danas je dovoljno da ljudi igraju sebe — to je doneo film.

MAJKA: I da otkrivaju koliko su u suštini izobličeni.

MLADA GLUMICA: Ja nisam izobličena, a glumim sebe.

MAJKA: Da. Ti glumiš sebe. Sad si rekla pravu istinu. I u sceni s glumcem glumila si sebe!

MLADA GLUMICA (*nesigurno*): Govorila sam tekst uloge.

MAJKA: Ali si ulogu podredila svom liku. I onda — tko je birao taj tekst?

MLADA GLUMICA: Direkcija drame... To je komad. Zove se »*Krik života*«. Od Bezimenog.

MAJKA: Taj glumac je birao komad. I on (*ime glumca*) ti je dao ulogu. Ceo umetnički savet našao je na audiciji da nemaš dovoljno talenta. A ipak su te primili. Tko te je primio? ...

MLADA GLUMICA (*zbunjeno*): Ja ne znam ...

MAJKA: A ja znam! Primio te je taj glumac.

MLADA GLUMICA (*živo*): To nije istina!

MAJKA (*snažno*): Jeste! Pretio je ostavkom, ako te ne prime. Mislila sam u početku da on to radi — zbog mene... I radi mene...

MLADA GLUMICA (*uznemireno*): Radi tebe? Zašto radi tebe?

MAJKA (*zbunjeno*): Zašto? Bili smo nekad prijatelji.

MLADA GLUMICA (*živo*): Ti si bila njegova prijateljica? Pa ti si starija od njega!

MAJKA (*plane*): A ti se ne pitaš koliko je on stariji od tebe?

MLADA GLUMICA (*strasno*): Što to znači? Ja ne znam tko treba da se stidi? Žena koja je imala mlađeg ljubavnika od sebe ili ...

MAJKA: Ili mlada devojkica koja petlja sa starijim čovekom!

MLADA GLUMICA (*plane*): Ja ne »petljam«! Povuci tu reč! Kad bi ti znala ...

MAJKA: Nego šta? Šta imaš ti s tim glumcem?

MLADA GLUMICA (*tvrdoglavi ponosom*): Ništa. I nikad ono što si ti imala s njim!

OTAC (*naglo*): Kako to govoriš sa svojom majkom?

MLADA GLUMICA (*ne gleda oca*): Ona hoće da sazna istinu. Ne zato što se boji za svoju kćer. Nego zato što je na nju ljubomorna.

MAJKA (*plane*): To je laž! (*Naglo tužno*): Dete, kako možeš biti tako brutalna ... Ja se bojim za tebe, jer sam imala prilike da ga upoznam.

MLADA GLUMICA: On je sa mnom bio vrlo korektan.

OTAC (*naglo*): Što ti je učinio?  
MAJKA: Takav je bio i prema meni. U početku nije uopšte pokazivao da ima interesa za mene.  
MLADA GLUMICA (*zaboravi na sve druge odnose, zainteresovano*): A posle? ...  
MAJKA (*sve više govori kao žena ženi*): Posle? Došlo je to da i sama ne znam kako ...  
MLADA GLUMICA: Kada te je prvi put poljubio?  
MAJKA: Onda, kad to ni ja ni on nismo zahtevali ... udešavali. Bar sam onda bila uverena da nije bilo namešteno.  
MLADA GLUMICA: Kako se to desilo?  
MAJKA: Igrala sam s njim u komadu u kome treba da me zavede. Na sceni ...  
MLADA GLUMICA (*naglo*): Na sceni ste se prvi put poljubili?  
MAJKA: Da ...  
MLADA GLUMICA (*utučeno*): Užasno. A ja sam htela da mu se divim. Koliko sam htela da mu se divim!  
MAJKA (*uplašeno*): Šta ti je?  
MLADA GLUMICA: Znači, sve je kod njega namešteno, lažno, rutinirano, sto puta ponovljeno ...  
MAJKA: Zar je i prema tebi tek večeras ...?  
MLADA GLUMICA (*iznenada, u njoj se pojavi otpor protiv razočaranja*): Ne!  
MAJKA: Znači, vi ste već ranije ...?  
MLADA GLUMICA (*očajnom tvrdoglavošću*): To je naša stvar ... O, kako ne možeš da razumeš.  
MAJKA (*zgranuta*): Dakle, istina je da ti je dao ulogu samo uz jedan uslov ...  
MLADA GLUMICA (*revoltirano*): To je laž!  
MAJKA: ... da mu se daš!  
MLADA GLUMICA: Ja imam talenta! Meni nisu potrebni uslovi! Ja bih došla u teatar i bez njega.  
MAJKA: Ali si stvarno došla zato što je on ...  
MLADA GLUMICA: Nisam ja kao ti!  
OTAC (*skoči i zgrabi Mladu glumicu za gušu*): Ti si se predala tom zavodniku radi jedne uloge!  
MLADA GLUMICA: Vi ste poludeli! U pomoć! On će me ubiti!  
(*Direktor, Slavni glumac i ostali glumci dolaze na scenu. Velika graja.*)  
DIREKTOR (*viče*): Spustite zavesu!  
(*Spušta se bela prozirna zavesa, iza koje se nastavlja scena tako da se ona vidi kao u teatru senki.*)  
DIREKTOR (*se baci između Oca i Mlade Glumice*): Ostavite tu devojk, čoveče. Ona uopšte nije vaša kći. Gospođo, pomozite mi.  
MAJKA: Ja sam izgubila glavu!  
OTAC: Vi hoćete da mi ukradete moje dete!  
MLADA GLUMICA: Ali ja nisam vaše dete.  
DIREKTOR: To je samo *gluma*, gospodine. Mi smo vam dozvolili da glumite oca. Vi ste glumu pretvorili u stvarnost. Ostavite tu devojk!  
OTAC: Neka prizna da nije ništa imala s tim glumcem pa ću je pustiti!

MLADA GLUMICA (*revoltirano*): Šta se vas tiče da li sam ja nešto imala s njim! Vi niste moj otac.

OTAC (*s trijumfalnim krikom*): Jeste li čuli, ona ne sme da prizna da ništa nije imala s njim!

SLAVNI GLUMAC (*uzbuđeno*): Ona ne mora da daje nikakve izjave o našim odnosima. Ona nije vaša kći.

OTAC: Vi nećete da ona bude moja kći zato da mi ne bi morala priznati da je s vama živela.

SLAVNI GLUMAC: To je laž!

MLADA GLUMICA: Ja sam gospodar svoga tela i ja mogu...

SLAVNI GLUMAC (*naglo prekine Mladu glumicu*): Ne govori ništa. To je njegov trik da ti nešto izmami.

OTAC: Ona se već odala! Nije potrebno da govori. Ja ću je ubiti! Sada, tu na licu mesta! (*Izvadi naglo revolver.*)

(*Svi vrisnu i razbeže se. Mlada glumica klone na stolicu. Slavni glumac skoči i zgrabi revolver iz ruku Očevih i uperi ga u njegove grudi.*)

(*Pauza*)

SLAVNI GLUMAC (*oštro*): Dižite zavesu! Uklonite se svi sa scene! Ja hoću da se lično obračunam s njim!

(*Bela zavesa se diže. Na sceni su samo Otac i Slavni glumac.*)

SLAVNI GLUMAC (*oštro*): Sedite.

OTAC (*gleda tupo u revolver i sedne bez snage i volje*): Šta još hoćete s jačnim, nesretnim ocem?

SLAVNI GLUMAC: Hoću da sada nas dvoje razgovaramo... Spustite zavesu.

(*Glavna zavesa pada. Mrak ostaje u gledalištu. Pred zavesu stupi Slavni glumac i obraća se publici.*)

SLAVNI GLUMAC: Oprostite, molim, što vam se ovako obraćam. Ja sam pokušao da raspravim čitav nemio slučaj s onim starim ocem u četiri oka, da ne bi vas bez potrebe uvlačio u jednu neprijatnu istoriju koja nema nikakve veze s vašom željom da večeras gledate komad »Krik života«. Imao sam nameru samo da vam saopštim rezultat našeg razgovora, pošto ste pukim slučajem uvučeni u raspravu, koja bi mogla baciti ružnu svetlost na moju ličnost. Drugim rečima, bio sam uveren da će se taj razgovor sa starim čovekom svršiti mojom potpunom rehabilitacijom, što znači da će on priznati da je bio u zabludi i da me smatra poštenim čovekom. Nažalost, moja očekivanja se nisu ispunila. Ne samo da starac neće da raspravlja sa mnom bez vašeg učestvovanja, nego je on čak istakao jednu činjenicu koja je meni ostala nepoznata, jer sam bio otišao u svoju garderobu, pa nisam čuo o čemu je bila reč. Stari čovek rekao mi je da se za vreme moga odsustva otkrilo o meni neke činjenice, koje i sa druge strane potvrđuju negativne osobine moga karaktera. I sa druge strane, to će reći: i sa strane dva člana našeg teatra, glumice koja je igrala majku i one koja je igrala kćer. Kako se i te dve članice našeg ansambla sada drže tako da bih bio sklon da pretpostavim da one veruju starom čoveku i da smatraju da njegove optužbe nisu bez osnova, te kako takvo mišljenje počinje da prevladava i kod drugih članova našeg ansambla, bojim se da ste i vi, slušajući dijalog između majke i kćeri, maločas, tu na sceni, mogli dobiti negativan dojam o kvalitetama mog karaktera. Zato vas molim da mi dozvolite da vas oslobodim takve sumnje, ukoliko se ona mogla roditi u vama, i da se u raspravi s nepoznatim i vrlo

čudnim starcem potpuno i pred vam rehabilitiram. Nastojat ću da tu raspravu dokrajčimo što pre, kako bismo, konačno, vašom dozvolom, pristupili prikazivanju komada »Krik života«. Molim, dižite zavesu.

*(Zavesa se diže. Za stolom sedi Otac pognute glave; u jednom uglu stoji Majka, u drugom Kći, to jest Mlada glumica. Pauza. Slavni glumac čeka na rampi.)*

SLAVNI GLUMAC *(poslije stanke)*: Molim, ja vam stojim na raspoloženju.

OTAC *(gleda ukočeno u Slavnog glumca, onda mu pokaže rukom mesto preko puta sebe)*: Sedite ovamo. Vi vidite da sam se ja potpuno smirio, i ja ću takav i ostati samo da se ne omete suđenje i osuda.

SLAVNI GLUMAC *(mirno)*: Nemam ništa protiv toga da sednem i da vas saslušam, ukoliko ste sada, kod otvorene zavesu, voljni da govorite. Da li će se meni suditi i da li ću biti osuđen, to će pokazati tok naših raspravljanja. Molim, ja vas slušam.

OTAC: Ja sam vas optužio. Dužnost mi je da izvedem i svedoke protiv vas, zar ne? Vi ste tražili dokaze.

SLAVNI GLUMAC *(s brzim pogledom na ukočenu Majku i Kćer, ali mirno)*: Svakako.

OTAC *(okrene se Majci)*: Molim, izađi i kaži šta imaš da mu kažeš.

SLAVNI GLUMAC *(se okrene kao da sad prvi put vidi Majku)*: Moja koleginica? Šta bi ona imala da kaže o meni?

OTAC: Nemojte da pokušate da nas blefirate. To je moja žena i ona vas optužuje.

SLAVNI GLUMAC: Ona mene optužuje?

MAJKA *(naglo dođe napred i ukočeno stane pred Slavnog glumca; glas joj drhti)*: Što si joj uradio?

SLAVNI GLUMAC: Što to govoriš? Kome?

MAJKA *(malo jače)*: Što si joj uradio?

SLAVNI GLUMAC: Molim te, draga, zašto da govorimo sad o tome ovde, pred celim svetom. Ja mislim da to možemo raspraviti u četiri oka. To se tiče samo nas.

OTAC *(skoči)*: A ne! Ovde ćete to raspraviti! *(Obraća se publici)*: Jeste li ga čuli? Hoće u četiri oka! Treba ga sprečiti u tome. *(Slavnom glumcu)*: Zašto hoćete da raspravljate u četiri oka? Zašto?

SLAVNI GLUMAC *(u pola glasa, majci)*: Da li je sve to zaista potrebno?

MAJKA *(ukočeno)*: Šta si uradio mom detetu?

SLAVNI GLUMAC: Ja nisam znao da je to tvoja kći. Ti si je krila...

MAJKA: Ti to nisi hteo da znaš! Što si joj učinio?

SLAVNI GLUMAC *(skoči)*: Dobro. Ti tražiš da to javno raspravimo. Ali onda ćemo govoriti o svemu! Onda ništa nećemo sakriti. Ništa! Molim. Ti si to htela, ne ja! Molim. Šta hoćeš od mene? Čemu taj skandal? Što je razlog tvojoj iznenadnoj brutalnosti?

MAJKA *(se spusti na stolicu, očajno)*: Kako si samo mogao doći na tu podlu misao da upravo moje dete upropastiš.

SLAVNI GLUMAC *(uzbuđen)*: Neću da govorim o tome koliko je to što mi tu predbacuješ gnusna laž. Hoću najpre da objasnimo, zašto ti naglašavaš prema meni neki svoj posebni odnos, iz koga kao da proizlazi neka moja posebna obaveza. Što to znači: »upravo moje dete«? Znači li to da bih ja

upravo prema tvom detetu trebao da pokazujem neki posebni stav radi nekih naših posebnih relacija?

MAJKA: Zašto me tako perfidnom drskošću vučeš za jezik?

SLAVNI GLUMAC: Možda bi se to moglo smatrati perfidijom, da već i sama nisi počela brusiti jezik na moj račun. Čuo sam. Tu si javno već počela i sama govoriti o nekim našim posebnim odnosima. Nije dakle bilo potrebno da te ja vučem za jezik.

MAJKA: Govorila sam samo o onome što je znao ceo svet.

SLAVNI GLUMAC: Što je znao svet pozorišta u kome je nekad vrlo teško razlikovati istinu od konstrukcije.

MAJKA: Hoćeš li možda da tvrdiš danas, posle toliko godina, da je naš odnos bio iskonstruisan od mene?

SLAVNI GLUMAC: Onakav kakav si ga ti prikazala, on je bio konstrukcija!

MAJKA: A otkud ti znaš kakvim sam ja prikazala naš život? Jesi li se ti ikada interesovao ne samo za to što ja mislim o tebi i o našem odnosu, nego što se uopšte *sa mnom* desilo posle našeg odnosa. Posle onog tvog brutalnog prekida.

SLAVNI GLUMAC: *Ti* nikad nisi htela da govoriš o tome.

MAJKA: A ti si koristio ponos odbačene žene da nikad ne govoriš o tome. Da preko svega pređeš kukavičkim ćutanjem.

SLAVNI GLUMAC (*iznenada, gotovo luđačkim ispadom ali prigušeno*): Čije je dete?

MAJKA (*zaista iznenađena*): Što ti je odjednom?

SLAVNI GLUMAC (*zgrabi je za ruku*): Kaži mi sada, tu pred svima, najzad, definitivno, bez okolišanja: Čije je dete?

MAJKA: Koje dete?

SLAVNI GLUMAC: Tvoje dete.

MAJKA: To *sada* pitaš?

SLAVNI GLUMAC: To sam pitao od prvog dana.

MAJKA: Mene nisi pitao.

SLAVNI GLUMAC: Nisi mi dala mogućnosti. Nestala si. Rodila ga tajno.

MAJKA: Krila ga od tebe.

SLAVNI GLUMAC: Zašto? Da ga ne vidim?

MAJKA: Da ga ne dirneš.

SLAVNI GLUMAC: Da ne bih doznao čije je.

MAJKA: Moje je. Nisam ti ga nametala.

SLAVNI GLUMAC: Zato što nije i moje?

MAJKA: Sumnjaš? Radi koga?

SLAVNI GLUMAC: Radi deteta.

MAJKA: Ne. Radi sebe.

SLAVNI GLUMAC: Stalo mi je do toga da dete bude moje.

MAJKA: Stalo ti je do toga da te nisam prevarila.

SLAVNI GLUMAC: Zašto mi onda nisi rekla čije je dete?

MAJKA: Zato što sam htela čoveka koji voli moje dete, a ne svoju sujetu.

SLAVNI GLUMAC: A ako je dete dokaz izdajstva, prevare?

MAJKA: Taj dokaz se onda tiče samo majke. Ne deteta.

SLAVNI GLUMAC (*očajno*): Čije je dete? Zašto mi to ne kažeš danas, posle sedamnaest godina.

MAJKA: Znala sam, ako kažem da je tvoje, ti bi ga uzeo, a mene ostavio. Nikad me nisi voleo.

SLAVNI GLUMAC: Zašto onda nisi rekla da dete nije moje, nego si me ostavila u neizvesnosti godinama.

MAJKA: Zar si ti tu neizvesnost ikad osetio?

SLAVNI GLUMAC: Zbog nje se nisam ženio.

MAJKA: Da te ne bi prevarila žena u braku?

SLAVNI GLUMAC: Da mi sumnjom ne bi otuđila dete.

MAJKA: A da sam ti ja rekla da je to tvoje dete, bi li mene, majku, uzeo za ženu?

MLADA GLUMICA (*naglo, očajno, unezvereno*): Ne! Nemoj na to odgovoriti!

SLAVNI GLUMAC (*se naglo okrene*): Ti se meni obraćaš?

MLADA GLUMICA (*stupi napred*): Da. Nemoj na to odgovoriti! (*Očajno*): Ja neću da čujem! Ja neću!

MAJKA (*razočarano*): Zašto?

MLADA GLUMICA (*viče*): Neću da budem tvoja kći! Neću! (*plače*)

SLAVNI GLUMAC (*uvređen*): Zašto?

MLADA GLUMICA: Zato što bih mogla biti tvoja kći samo po cenu da podnosiš najveću žrtvu do kraja života.

SLAVNI GLUMAC: Kakvu žrtvu?

MLADA GLUMICA: Da se oženiš mojom majkom. Ti nju ne voliš. Ti nju ne možeš voleti!

SLAVNI GLUMAC: Treba li onda da se oženim njome? Kaži ti sama!

MAJKA (*krikne*): Ne! Ne odgovori na to pitanje!

SLAVNI GLUMAC: Bojiš se istine?

MAJKA: Ne one na koju ti misliš. Znam da me sada ne voliš. Mislim na drugu istinu.

MLADA GLUMICA (*živo u jecanju*): Koju? Šta još krijete od mene?

SLAVNI GLUMAC (*živo, majci*): Ne odgovori na to pitanje!

MLADA GLUMICA (*očajno*): Zašto? Što krijete?

SLAVNI GLUMAC: Ona je tvoja majka. Ne sme se uneti sumnja u taj odnos.

MLADA GLUMICA (*revoltirano*): Može li tu još da bude sumnje? To je užasno!

SLAVNI GLUMAC: Znaš li ti da li te je ona rodila?

MLADA GLUMICA (*očajno*): Ali ona to zna.

SLAVNI GLUMAC: Ona zna i tko je otac. A znamo li mi to: ja i ti?

MLADA GLUMICA (*očajno*): Pa što onda čovek može o sebi znati?

SLAVNI GLUMAC: Da li voli.

MLADA GLUMICA: Kako voleti! Kako voleti — sada?

SLAVNI GLUMAC: Zašto sada?

MLADA GLUMICA (*očajno*): Kako ja tebe mogu voleti? (*Plače*)

SLAVNI GLUMAC: To samo tvoja majka može reći.

MLADA GLUMICA (*snažno*): To moja majka sada *mora* reći.

SLAVNI GLUMAC: Da. Ona to sada *mora* reći. Radi tebe. Radi mene. I radi sebe. (*Obraća se Majci*): Govori, preklinjem te.

OTAC (*iznenada*): Ne treba ništa da kaže! Ja sam otac! To je moja kći!

SLAVNI GLUMAC: Smirite se i sačekajte kraj, kad ste već skrivili početak priče.

OTAC: On ne može biti otac! On je zaveo moju kćer!  
SLAVNI GLUMAC (*nervozno*): Rekli ste da ćete mi dati mogućnost da se odbranim! Tražili ste svedoke! Slušajte sada ispovest vaših svedoka.  
OTAC (*se smiri*): Ja već znam što će ona izjaviti.  
MLADA GLUMICA (*prilazi Majci, u suzama*): Govori, mama. Govori, inače ću poludeti.

MAJKA: Ja znam da nemam prava na svoju ispovest. Znam čak da nemam prava ni na svoju istinu. Ima odnosa u životu kada je za sve bolje da se podrži jedna laž, jedna svima korisna laž. Nema ništa okrutnije u životu no istina po svaku cenu. Neka se toj laži da blaže ime: iluzija, obmana, obazrivost, taktičnost — svejedno... Ali onda opet u životu dolazi trenutak kada se istina više ne može sakriti. Mislim da smo sada došli do tog trenutka. Do trenutka kada je istina korisnija nego iluzija. Došao je trenutak kada istina neće moći da ubije ni jednog od nas kojih se tiče.

MLADA GLUMICA (*tiho*): Ja se bojim.

MAJKA: Ne boj se, dete. Ti si sad već spremna da sve podneseš i to će te odbraniti od opasnosti.

OTAC (*tiho, rezignirano*): Samo će mene tvoja istina ubiti.

MAJKA (*kao da nastavlja jednu priču koju već odavno priča*): Bila sam već zrela žena kad sam ga srela i zavolela. Bio je mlađi od mene, bio je lep, bio je bled i čedan, bio je talentovan. Imao je sve što umetnik može da voli na čoveku: mladost, lepotu, bledu čednost i talenat. I zavolela sam ga. On mi se najpre divio, zatim me je razumeo, onda se zaljubio u mene. I sve bi to bilo razumljivo i prosto da nema — prirode. Nemilosrdni zakoni prirode. Bila sam starija od njega. Ja sam počela da venem, on je nastavljao da buja. I što sam ja brže venula, on je sporije bujao. Njegova lepota, njegova bujna mladost kao da je stala. A moje telo, poslednje draži mojih oblika, zreli blesak moje puti propadali su gotovo pred očima. Htela sam zaustaviti svoje starenje, htela sam biti žena izvan dobi, prava žena, samo ženka, i zato sam došla na misao da budem majka. Htela sam prevariti i svoju starost i njegovu mladost: ostala sam u blagoslovenom stanju. Ali — avaj! — u trenutku kada je saznao da nosim pod srcem dete, kao da su mu se otvorile oči: pred njim je, prvi put u životu, stajala stara žena. Da li je do toga trenutka gledao samo sebe, da li je u svom budućem detetu video svoju sliku u ogledalu, tu, pred njim, to ogledalo bila sam ja, i ja sam iskrivila njegovu sliku u sebi, njegovu sliku i sliku njegova deteta. Već tu, znala sam, javila se u njemu misao: to dete što će se roditi iz toga tela ne može biti njegovo. Ja sam osetila tu misao, i osetila sam da sam prevarila sebe i da sam prevarila njega. I zaklela se: nikad to dete neće biti njegovo. Ne samo zato što sam tada već znala da sam ga izgubila, njega, oca mog deteta, nego zato što sam ga prevarila u njegovom uverenju da dete neće roditi. Prevarila sam ga i rodila dete koje on nije hteo, koje on nije mogao hteti. Pobegla sam od njega da ne bi primetio moju prevaru. Rodila sam u tajnosti, skrivena od njega. Devojčica koja se rodila ličila je na mene. Znala sam: on ne sme da je vidi. Ona, sve lepša i sve mlađa, postaje živi svedok moje starosti... I onda, jednog dana, doživela sam svoj trijumf koji je bio i moja katastrofa. Moja kći bila je sedamnaest godina i ja sam je dovela u grad. Prvi dan otišla je, bez moga znanja i moje privole, u teatar. Htela je da bude glumica. Naišla je na njega. Kad ju je video, on se zaljubio u nju. Nije čudo: bila je moja slika i prilika, i to je bio moj trijumf. Ali i ona se zaljubila u njega. Pokušavala sam, naravno, sve da sprečim tu

vezu. Uspevalo mi je, do večeras. On je izradio da ona igra u komadu »Krik života« mladu devojkicu željnu da se posveti glumi. Trebalo je ovde, na sceni, da je prvi put poljubi. Stajala sam iza kulisa. Bila sam očajna, ubijena. Zнала sam: sada, ovoga trenutka, mora se sve objasniti. On ju je zagrlio — ja sam htela da kriknem iz sveg grla, kad se u tom momentu začuje iz publike...

OTAC (*skoči i krikne*): Stanite! Dosta! Sve je to laž. Sve to nije istina što ova žena priča! To je moja žena i ovo je moje dete! Nikakve veze nema (*ime glumca*) s njom. On je zaveo moje dete? (*On pogleda oko sebe: nitko ga ne sluša, sve troje sedi potišteno oko stola; Otac se obraća publici*): Nemojte im verovati ni reči! Ja ću vam sve objasniti. (*U publici tajac; Otac se vraća na svoje mesto, utučen*:) Na kraju će se ipak doznati istina. (*On tiho jeca*.)

MLADA GLUMICA (*na koju se preneo majčin jecaj*): Zašto si mi sve to ranije rekla?

MAJKA (*potresenim glasom*): Dete moje, došao je poslednji trenutak kada sam ti to morala reći. Šta bi bilo s tobom da nisi saznala istinu?

MLADA GLUMICA: Ja sam bila uverena da ću je osetiti sama, u poslednjem trenutku. Ali jedno sam znala...

MAJKA: Što?

MLADA GLUMICA: Kad bi došao taj poslednji trenutak, on me ne bi mogao voleti drukčije no samo kao otac.

SLAVNI GLUMAC: To je istina. Ja sam nju voleo u nekoj sumnji i patnji, u nekoj nedoumici i povrednosti, u čudnom bolu i zbunjenoj nežnosti. Nikada, ni jednog trenutka to nije bila poletna i zanesena, jasna i prosta ljubav, kao ljubav ptice ili ljubav leptira. To je bilo mučenje da u njoj vidim nekog koji je minuo, nekog tko se izgubio. A ipak ja sam kriknuo za njom koja je nestajala...

MLADA GLUMICA: O, kako je dobro što nisi naslutio što ja o tebi znam i što sam htela da ti učinim.

MAJKA (*pred sebe, tiho*): Dragi moj. Ne. Nemoj me gledati. Gledaj pred sebe i zatvori oči. Možda ćeš još jednom videti onu čija te slika zanela.

SLAVNI GLUMAC (*zatvori oči, muči se*): Kako je teško oživeti prošlost. Znači: i ljubav umire.

MLADA GLUMICA (*zatvori oči, vedrije*): Ali ljubav se neprestano rađa. Vidim onoga koji će doći. On liči na mog oca. To nije greh. I moja majka volela je čoveka, kao što je ovaj moj koji će doći...

MAJKA (*blaženo, još zatvorenih očiju*): Ja sam srećna. Vidim onoga koji je pre 20 godina došao, vidim ga opet mlada, bujna, lepa, bleđa i čedna. Sada ga ispraćam zauvek.

SLAVNI GLUMAC (*zatvorenih očiju*): Gle, sad i ja vidim: ova koju sada više ne mogu voleti preobrazila se u onu kojoj sam se divio, koju sam razumeo i u koju sam se zaljubio. Ona, mlada, sveža i zanosna odlazi zauvek i s njom odlazi i njena današnja slika. (*On ispruži ruku, tiho*:) Dete moje.

MLADA GLUMICA (*primi ruku, tiho*): Tata.

SLAVNI GLUMAC (*otvori oči i ustaje*): Malo moje čedo!

MLADA GLUMICA (*otvori oči i ustaje*): Veliki moj tatice!

(*Oni se burno zagrlje i u zagrljaju nežno miluju*.)

MAJKA (*polako i oprezno odlazi sa scene*.)

MLADA GLUMICA (*se okrene*): O, kako je dobro što ti nisam učinila ono što bi nas rastavilo. Gde je mama?

SLAVNI GLUMAC (*tiho*): Ona odlazi zauvek. Njena slika je otišla.  
 MLADA GLUMICA: Ona napušta scenu. Ostavi joj tu sreću.  
 SLAVNI GLUMAC: Ona ostavlja tebe na sceni. Ti si njena slika.  
 MLADA GLUMICA (*u magnovenju*): Hoćemo li nastaviti da igramo?  
 SLAVNI GLUMAC: Da. Sad možemo da *igramo*. Sad nema straha. (*Viče u kulisu:*) Direktore, sad možemo da nastavimo igru.  
 DIREKTOR (*izade*): Krajnje je vreme. Publika je platila... Iako moram priznati, i ova vaša melodrama nije rđava. Meni su došle suze.  
 OTAC (*vikne*): Stanite! Što ovo znači? Zar vi mislite da ste ubedili i mene i publiku.  
 SLAVNI GLUMAC (*srećno*): Neočekivanim argumentima! Još malo pre, kad ste se pojavili, mogao sam i sâm biti u nedoumici da li sam zavodnik ili nisam, i da li je ovo vaša kći ili nije. Sad je jasno i vama i publici: ja nisam zavodnik vaše kćeri, i ovo je moja kći.  
 OTAC (*povuče mladu glumicu k sebi, uzbuđeno*): Dete moje, čuješ li ti šta ovaj strani čovek kaže. On hoće da mi te otme. Čitavu tu priču je on izmislio samo da izbegne zasluženu kaznu. Zar ti ne vidiš da je sve to igra, da je sve to pozorište. Dete moje drago, pogledaj me, zar si zaboravila svoga oca. Zar se odričeš svoga tatice u najsudbonosnijem času tvog života, u času kad te ja mogu spasiti od propasti kaznivši onoga koji te je upropastio. Pogledaj me dobro, dete moje. Nisu li to ona ista usta koja su ti tepala uspavanku, kad nisi mogla da zaspeš od uzbuđenja, jer ti je sutradan bio rođendan, i ti si mrzela noć koja te odvaja od iznenađenja koje ćeš sutra dobiti? I nisu li to one iste oči koje su se ovlažile od sreće kad su te sutradan videle u novoj plavoj haljinici od organdija što je lebdela oko tebe kao oblak? I nije li to ono isto čelo koje si poljubila kad sam ti dozvolio da ideš na tvoju prvu igranku u đачki dom, na prvom uglu iza naše kuće? I nije li to ta šaka u kojoj je drhtala tvoja ručica kad sam te vodio kući s igranke, kroz tihi noć, a ti si brbljala i brbljala: kako prvi put vidiš zvezde koje su se nadvile nad tebe samo za tebe, samo da nežno ukrase tvoju radost... Pogledaj me dobro, dete, nisam li to ja, tvoj tatice?  
 MLADA GLUMICA (*potresena, u nedoumici*): Dobri moj, dragi...  
 OTAC (*zagrlj burno Mladu glumicu*): O, da, ja sam tvoj dobri, dragi tatice! Ti si me konačno poznala! (*On je grli*)  
 SLAVNI GLUMAC (*revoltiran*): Ali to nije istina...  
 DIREKTOR (*tiho Slavnom glumcu*): Pustite ih. Ona će sama morati da ga uveri...  
 MLADA GLUMICA (*Ocu*): Kako je to lepo što ste mi rekli. Kako potresno. Uvek sam sanjala o tome da me moj tatice uspavankom prenese u spavanje u noći pred rođendan, da mi se divi u plavoj haljini od organdija koju ću sutradan obući, da mi dozvoli da idem na prvu igranku, da me vodi kući u zvezdanoj noći... O, uvek sam samo tako sanjarila o svom ocu. I da ste došli ranije, juče, ja bih primila sa srećom vašu uspavanku i vašu plavu haljinu i vaš povratak kroz zvezdanu noć. I ja bih vas primila za ruku kao oca. I vi biste u mom sanjarenju poznali svoju kćer. Ali vi ste došli danas, a ja više ne sanjarim. Ja sam dobila danas svoju uspavanku i svoju haljinu i svoje zvezde. I ja sam srećna. Pogledajte moje lice: ono više nije tužno od snova, ono je srećno od saznanja. Pogledajte moje lice: to više nije lice izgubljene devojke kakva sam bila maločas kad ste došli. Ja sam našla sebe, ja sam našla svoje lice i to je lice moje pravo... lice. Ja sam sada druga de-

vojka. Pogledajte me i kažite: jesam li ja vaša kći, sada, kad sam ona koja zaista jesam?

OTAC (*gleda s velikim naporom u mladu glumicu, onda nesigurno*): Ja sad... odjednom... ne znam... Nešto ima u tvome licu što nije moje, što nije od mene. Ti počinješ ličiti na njega, tvoga zavodnika. Da li je to učinio greh od tebe, tvoj pad, tvoje upropaštenje? Ili — avaj! — tvoja sreća što se sve s tobom dogodilo. Tvoje lice nije više tvoje lice, i to nije više lice moga deteta. Što se s tobom desilo, dete moje? Zašto si se tako otuđila od mene, i zašto si tako daleka u tvojoj sreći? Vрати se, dete moje, vrati se svom ocu i svom poštenju.

MLADA GLUMICA: Pusti me da idem, dragi moj. Ponesi moju raniju sliku sa sobom, a meni ostavi moju novu. Više se ne mogu vratiti...

OTAC (*opusti ruku, s resignacijom*): Vidim. Ja te gubim. Ti više nisi moje dete...

MLADA GLUMICA (*se udaljuje od Oca i približava Slavnom glumcu*): Ja sam bila tvoje dete. Ja sam bila dete svih otaca, dok nisam našla svoga. Zadrži me u uspomeni kao dete tvojih neostvarenih snova... ja se vraćam svome ocu... (*Približila se Slavnom glumcu*)

OTAC (*odjednom, opet unezvereno*): Ne! Ne njemu! Nikada! Udalji se od njega, ako nećeš da te on upropasti! To je zavodnik, hulja! (*Direktoru*) Sprečite ovog čoveka da učini zločin! (*Publici*!) Ljudi, zar nitko da se nađe da spreči zločin! Nitko?! Onda ću ja to učiniti! (*Izvadi naglo revolver i uperi ga na Slavnog glumca*!) Sad si dolijao, huljo!

MLADA GLUMICA (*krikne i mehanički pobegne direktoru*)

SLAVNI GLUMAC (*preplašeno*): Jeste li vi poludeli? Ostavite taj revolver! DIREKTOR: Osvestite se, čoveče. Pa ovaj glumac vam nije kriv!

MAJKA (*izleti*): Šta se tu dešava? (*Vidi situaciju i krikne, pa povuče svoje dete k sebi*): On je luđak, ubit će nedužnog čoveka.

OTAC (*stoji u sredini tako da drži pod okom i pod revolverom i Slavnog glumca i čitavu grupu na drugoj strani*): Sad ćemo se definitivno obračunati!

(*Ostali glumci dolaze na scenu. Tih komentari*: »Ovaj je luđak! Ubit će čoveka! Treba ga sprečiti!)

OTAC (*neobičnim mirom*): Vi mislite da sam ja lud. Vi mislite da ja ne znam da ste celu tu komediju igrali samo zato da mene obrlatite. Sve ovo što ste vi tu govorili, to da je moja kćerka zapravo vaša kćerka, da je moja žena bila vaša žena, da ona do ovog trenutka nije znala da nije moja kći nego da je vaša, sve je to teatar! Sve to nije stvarna istina! Sve je to tekst komada »Krik života«!

SLAVNI GLUMAC (*drhti od straha i od uzbuđenja*): To je laž što vi govorite. Ovo ovde je istina. Ovo nije iz komada »Krik života«.

OTAC (*mirno, hladnim cinizmom*): Nije? A ne biste li nam možda rekli, kako glasi tekst komada »Krik života«?

SLAVNI GLUMAC (*zbunjen*): Kako glasi tekst komada »Krik života«?...

OTAC: Da. Tekst toga komada.

DIREKTOR (*dode na srećnu ideju*): Gospodine, vi imate pravo. Treba utvrditi da li je cela priča o nađenom detetu tekst komada »Krik života« ili je ona stvarnost. Ako se to utvrdi onda će se lako rasvetliti i činjenica da li je ova mlada glumica vaše dete ili kći kolege (*ime glumca*). Ja vam zato predlažem da nas pustite da igramo dalje komad »Krik života« da ga vidite

i da se uverite da je to sasvim drugi tekst, a ne onaj što su ga govorili maločas majka, dete i (*ime glumca*).

OTAC (*gleda s nevericom u direktora*): Mislite li vi da odigrate ovde jednu komediju samo da (*ime glumca*) izmakne kazni?

DIREKTOR: Ne, gospodine, evo, mi ćemo vam dati tekst komada »Krik života«. Možete ga pratiti iza kulisa. Šaptač neka da tekst. (*Šaptač daje direktoru tekst:*) Evo, uzmite ovaj tekst i pratite ga odavde, iza kulisa.

OTAC (*uzima brzo delo i skoči na rampu*): Ne. Odavde ću da ga pratim, s rampe. S delom u ruci. I s ovim oružjem. Ako je sve to samo komedija, (*ime glumca*) mi neće izmaći.

DIREKTOR (*tiše Slavnom glumcu*): Molim vas, kolega, da nastavimo komad. To je jedini način kako ćemo zadovoljiti i publiku i ovog u najmanju ruku čudnog čoveka. (*Ostalim glumcima*): Molim vas idite iza kulisa. Predstava se nastavlja. Dajte osvetljenje za prvi čin. Vratite nameštaj na svoje mesto. Idemo.

(*Dekorateri vrata nameštaj u situaciju kakva je bila u početku prvog čina.*)

(*Nastavlja se komad »Krik života*):

(*Slavni glumac i Mlada glumica sede na kauču koji je sad opet u sredini sobe.*)

SLAVNI GLUMAC (*nastavlja*): ... ako ne možete to što neminovno dolazi da primite svim vašim bićem, ma čim u vašem biću, pokušajte, prvi put i ovde, u trenutku kad se rađa naša umetnička saradnja, da se uživite u jedno drugo biće, u stvorenje koje se oslobodilo sebe i postalo drugo, ono koje će sve primiti, sve razumeti, koje neće biti opterećeno naklonostima, navikama, strastima, slabostima, biće koje će čisto ući u jedan novi odnos. Pokušajte da prvi put *glumite*, i da vaša uloga bude u saglasnosti sa mojom ličnošću koja najsopstvenijim osećanjima stremi da vas zgrabi (*on to učini*), da vas privuče k sebi (*i to učini*) i da vas obaspe poljupcima (*on čeka*).

MLADA GLUMICA (*privatno, revoltirano, tiho*): Tatice, kako možeš da govoriš taj gnusni tekst. Mene je sada stid za tebe.

SLAVNI GLUMAC (*tiho*): Ali, dete moje, to je uloga. Mi sad glumimo.

MLADA GLUMICA: Mene vređa to da ti igraš takvu ulogu. Hoću da moj otac bude čovek...

SLAVNI GLUMAC: Ali ja tu igram zavodnika.

MLADA GLUMICA: Neću da igraš zavodnika. Ti si moj tata.

SLAVNI GLUMAC: Zar hoćeš da prekinemo predstavu?

MLADA GLUMICA: Govori nekaj drugi tekst, molim te.

SLAVNI GLUMAC: Kako mogu da govorim drugi tekst, kad nas onaj luđak tamo prati... A i publika.

MLADA GLUMICA (*toplo i jednostavno*): Igraj moga taticu, molim te.

SLAVNI GLUMAC: Kako to mogu sad odjednom?

MLADA GLUMICA (*revoltirano*): Tebi je teško da budeš moj tatica?

SLAVNI GLUMAC: Ali nije reč o stvarnosti, dete moje. Mi smo na sceni, u teatru.

MLADA GLUMICA: Ja više neću da igram devojkicu koju ti zavodiš.

SLAVNI GLUMAC: Ali, uzet će ti ulogu i izbacit će te iz teatra.

MLADA GLUMICA: Makar me izbacili... To sada nije dostojno ni tebe ni mene, to što tu igramo. Da je sve drukčije ispalo, igrala bih i ja taj tekst.

OTAC (*skoči s rampe*): Šta vi to tamo govorite. Ovde nema toga teksta.

*(Zvonce oštro zazvoni četiri puta)*  
 OTAC *(skoro uplašen sedne)*  
 SLAVNI GLUMAC *(odmah u ulozi)*: Prokletstvo, otkud sad ona?  
 MLADA GLUMICA *(automatski, u ulozi)*: Tko je to?  
 SLAVNI GLUMAC: Ne znam. *(Privatno šapne)*: Molim te, igray dalje.  
 MLADA GLUMICA: Rekli ste: otkud ona. Tko je ta ona?  
 SLAVNI GLUMAC: Jedna žena koja me progoni već tri godine.  
 MLADA GLUMICA *(ljubomorno)*: Ne puštajte je unutra.  
*(Zvonce oštro četiri puta)*  
 SLAVNI GLUMAC *(nervozno)*: Ona zna da sam kod kuće.  
 MLADA GLUMICA: Ona je dobro upućena u vaše prilike.  
 SLAVNI GLUMAC: Verujte mi da je uopšte ne poznajem. Ali ona se pojavljuje uvek u trenutku kad sam ugrožen u životu. I uvek nađe načina da me spase.  
 MLADA GLUMICA: Vi ste sada ugroženi?  
 SLAVNI GLUMAC: Ne znam. Čudno je da se baš danas javlja.  
 MLADA GLUMICA: Baš danas kad sam ja prvi put kod vas. Zaista me zanima čime vas ja ugrožavam.  
 SLAVNI GLUMAC: Ako vas to zaista zanima, molim vas, uđite za moment u ovaj kabinet. Pokušat ću da je što pre ispratim.  
 MLADA GLUMICA: Nije li bolje da odem?  
 SLAVNI GLUMAC: Ne. Sad i mene zanima čime vi mene ugrožavate. Treba da vidite da me nije strah. Uđite u kabinet.  
 MLADA GLUMICA *(uvređena)*: Zar ne smatrate da je moja situacija glupa?  
*(Četiri oštra znaka zvonceom.)*  
 SLAVNI GLUMAC *(uzbuđeno)*: Vi zaslužujete objašnjenje.  
 MLADA GLUMICA: Nadam se da će to biti potrebno.  
 SLAVNI GLUMAC: Zašto?  
 MLADA GLUMICA *(ironično)*: Trudit ću se da ne čujem ništa. A vi se trudite da suviše ne vičete.  
 SLAVNI GLUMAC *(sa smeškom)*: To će, naravno, zavisiti od nje.  
*(Mlada glumica ulazi u kabinet. Slavni glumac ode da otvori vrata. Ulazi glumica koja je igrala Majku, za njom Slavni Glumac. Glumica je u šeširu s velom preko lica. U početku govori pod velom.)*  
 MAJKA *(sedne, hladno)*: Nisi sam?  
 SLAVNI GLUMAC *(mirno)*: Ne.  
 MAJKA *(tiše)*: Gde je ona?  
 SLAVNI GLUMAC: U kabinetu. Koga misliš?  
 MAJKA: Zašto si mi otvorio vrata?  
 SLAVNI GLUMAC: Ako ti ne bih otvorio, ti bi bila u stanju da zvoniš celu noć.  
 MAJKA *(mirno)*: Zašto?  
 SLAVNI GLUMAC *(nervozno)*: Ja pitam: zašto!  
 MAJKA: Ne viči. Čut će mala.  
 SLAVNI GLUMAC: Otkud znaš da je — mala?  
 MAJKA: Danas je prvi put kod tebe. Jedna od onih koje su zanesene teatrom.  
 SLAVNI GLUMAC *(ironično)*: To nije teško pogoditi. Takve većinom i posećuju renomirane glumce. Radi teatra, ne zbog njih samih.

MAJKA: Na njihov poziv.

SLAVNI GLUMAC: Korektni i učtivi poziv.

MAJKA: U početku. A onda se pozivi redaju i postaju sve manje korektni.

SLAVNI GLUMAC: I sve više učtivi. Prvo poziv mladom talentu, onda poziv novoangažovanoj početnici, zatim poziv glumici s prvim uspehom, konačno poziv novoj prvakinja. I onda...

MAJKA: Pozivi prestaju.

SLAVNI GLUMAC: ... jer se nova zvezda na njih više ne odaziva. Ona je postigla svoj cilj i nema više razloga da se odazove...

MAJKA (*mirno*): Nego pokuša da izvrši samoubistvo.

SLAVNI GLUMAC (*šokiran*): Kakve to veze ima? (*Automatski pogledu na vrata kabineta.*)

MAJKA: Direktne veze sa stvarnošću.

SLAVNI GLUMAC: Ali ne s mojom stvarnošću.

MAJKA (*ironično*): Ne. Nego s njenom. Kad više nije dobila poziv, našla se pred okrutnom stvarnošću: da je odbačena u trenutku kad se njena ljubav popela s njenom slavom do ostvarenja.

SLAVNI GLUMAC (*gotovo očajno*): To je laž! Nikad ona mene nije volela. Ona je dolazila samo iz interesa. Ja za nju nisam čovek, ja sam za nju posrednik.

MAJKA (*mirno*): O kome ti to govoriš?

SLAVNI GLUMAC (*zastane*): O — njoj.

MAJKA: O svima?

SLAVNI GLUMAC (*zbunjeno*): Sve su iste...

MAJKA: Sve su pokušale samoubistvo?

SLAVNI GLUMAC (*naglo*): To nije istina!

MAJKA (*skromno*): Da nisam učestvovala...

SLAVNI GLUMAC: Uvek si se tu našla da me osudiš.

MAJKA: Da ti pomognem.

SLAVNI GLUMAC: Da me izvučeš iz — zločina!

MAJKA: Da te izvučem iz nepravde.

SLAVNI GLUMAC: Uvek si smatrala da sam ja kriv.

MAJKA: Nisam u to ulazila.

SLAVNI GLUMAC: Zato si me i osudila. Ali trebalo je da uđeš u to, kad si se već tu našla. Uvek si me spasavala, i uvek osuđivala.

MAJKA: Nisam ti ništa rekla.

SLAVNI GLUMAC: To je baš ono najsvirepije. Čulo se iz tvoga ćutanja što misliš. A trebalo je da me pitaš zašto do toga dolazi. Trebalo je sebe da pitaš da li sam zaista zločinac, manijak. Kako su ljudi brzi na odluci da osude glumca. »Šta je glumac«, govore, »ta on nije drugo do kameleon koji se skriva iz lika u lik. Kad učini prestup u jednom licu on beži u drugi. Nikako ga ne možeš uhvatiti. I zato ga nikako ne možeš učiniti odgovornim.« A da taj glumac može da ima svoje lice i svoj sopstveni život, da ima želju da voli i pati, da ima pravo da mu se veruje da je ustrajan, veran — to nitko neće da razume. »Mi mu praštamo, jer nije odgovoran za svoju ličnost, za ma i jednu ličnost — pa što sad još hoće? Hoće li da ga shvatimo kao izvesnog čoveka pa da bude odgovoran za svoje postupke?« Tako govore svi o glumcima. Tako govore i o meni.

MAJKA: I kad se jedanput nađe žena koja u tebi gleda posebnog čoveka, čoveka kojega je najzad uspela shvatiti, razumeti, obujmiti duhom, proniknuti osećanjem, onda ti ipak umakneš u drugi lik: postaješ sumnjičav, nepoverljiv, okrutan ...

SLAVNI GLUMAC: ... očajan! Da, očajan! Znam da me ona voli samo zbog karijere, iz interesa. Kad bi ti znala kako naglo raste otuđenje u takvim odnosima. U početku, ona za sebe ne postoji, ona se naprosto prenosi u mene, ona je sva divljenje za mene: velike oči koje se otvorile u mene i u meni traju. I onda, postepeno, kako se u nju uvlači manija slave, ona počinje da odvraća oči od mene. Ona počinje da govori ne više »o meni«, nego »o nama«, o tome što ćemo mi zajedno doživeti, kako ćemo mi zajedno uživati u uspehu. I, najzad, a da nisi ni primetio trenutak, ona već govori samo o sebi; oči njene gledaju pred njom njenu sopstvenu sliku; ona se divi samo sebi; ona se zanosi samo svojom slavom, svojom budućnošću. I ja osećam da sam pored nje sam, ostavljen, upotrebljen, mrtav predmet njene ambicije. Ona se od mene udaljava, ona mi je sve više tuđa, strana, i potrebno je samo da zatvorim oči pa da osetim da je više uopšte nema. Da nikad nije ni postojala.

MAJKA: I onda si, naravno, taj mrtvi predmet sopstvene ambicije odbacio brutalno i definitivno. U trenutku kad ona u tebi više nije gledala uzvišeni objekat njene adoracije, nego živi stvor koji treba da se raduje i njenom uspehu, da učestvuje i u njenoj sreći, da deli s njom i njenu slavu, ona je za tebe postala daleka i strana. Odgurnuo si je u narcisoidnu usamljenost u kojoj će se zagušiti u sopstvenoj sreći, jer nema onoga s kim će je podeliti da rastereti svoje prepuno srce. A ne osećaš, koliko usamljujući ljude oko sebe postaješ i sam sve više sam. Ti nemaš nikoga, i ti ne možeš više nikoga imati. Ti si načinio pustoš oko svoje sujete i u tvojoj sujeti sada je pustoš.

SLAVNI GLUMAC (*gotovo krikne*): To nije istina!

MAJKA: Koga ti imaš?

SLAVNI GLUMAC: Kako to misliš?

MAJKA: Covek mora da presvisne od osamljenosti. Koga ti imaš da ne presvisneš?

SLAVNI GLUMAC: Ja imam svoju umetnost.

MAJKA (*za sebe*): Kako to zvuči porazno. Umetnost je dar. Dar koji se daruje. Kome daruješ »svoju« umetnost?

SLAVNI GLUMAC: Celom svetu.

MAJKA: Ceo svet — to je jedan čovek, i drugi čovek, i treći čovek. Reci mi ime jednog čoveka kome daruješ svoje darove!

SLAVNI GLUMAC: Ti si mi uzela svakog čoveka koga sam imao. Zašto si dolazila da mi uzmeš svaku ženu koju sam voleo? Da me uvek usamiš?

MAJKA: Dolazila sam u trenucima opasnosti za tebe. Da ti pomognem.

SLAVNI GLUMAC: Zašto? Šta sam ja tebi skrivio da svaki moj dodir s nekim živim bićem dovodiš u opasnost? I čime sam te zadužio da me iz te opasnosti uvek spasavaš?

MAJKA: Pomogla sam ti uvek pre no što je došla opasnost.

SLAVNI GLUMAC: Koju si uvek samo ti videla.

MAJKA: Bojala sam se za tebe.

SLAVNI GLUMAC: Ali zašto? Iz ljubomore? Iz milosrđa?

MAJKA: Zar se nisi pitao da li možda postoji još neko osećanje iz koga bih to činila. Osećanje koje isključuje ljubomoru i koje se stidi milosrđa.

SLAVNI GLUMAC: Pomislio sam na prijateljstvo. Ali takvo prijateljstvo ne postoji, u kome jedan prijatelj sve dobiva, a drugi ništa ne prima. Možda čak sve gubi.

MAJKA: Ti ne možeš razumeti da takvo prijateljstvo postoji.

SLAVNI GLUMAC: Ne! Istina je sve što si rekla. Čovek ne može da bude sam. Čim ostane sam, iz njega sukne kao plamen krik života. A krik života, to je krik *za čovekom*, *za onim drugim*. Taj krik života uvek mi je dozivao ženu...

MAJKA: Čoveka? Onog drugog?

SLAVNI GLUMAC: Hteo sam uvek da ta žena bude čovek, da bude onaj drugi, bez koga se u samoći mora presvisnuti!

MAJKA (*očajno*): A zar ja ne mogu da budem onaj čovek za tebe, onaj drugi?

SLAVNI GLUMAC: Ne. Krik života, to je krik krvi u nama. To je krik za životom, za nastavljanjem života, za trajanjem života.

MAJKA: Ti ne veruješ u prijateljstvo?

SLAVNI GLUMAC: Prijateljstvo čuva ono što si krikom dozvao. Prijateljstvo stvara sredinu u kojoj se može gojiti ono što krik krvi želi da ostvari.

MAJKA: Zar nema prijateljstva izvan ljubavi?

SLAVNI GLUMAC: Prijateljstvo je u ljubavi i oko ljubavi. Sve što neguje ljubav, to je prijateljstvo. Prijatelji su jamci sopstvenom braku, ali prijatelji su jamci i braku drugoga. Prijateljstvo je zalag poštenja u ljubavi.

MAJKA: Pa kako ćeš nazvati to što ja bez koristi činim za tebe.

SLAVNI GLUMAC: Ti ništa ne tražiš od mene?

MAJKA: Ništa.

SLAVNI GLUMAC: Ni — ljubav?

MAJKA (*utučeno*): Mislila sam, to ne moram tražiti. To ćeš mi sam dati...

SLAVNI GLUMAC: Očekuješ najveću nagradu.

MAJKA (*tiho, kroz jecaj*): Tako sam usamljena.

SLAVNI GLUMAC (*nježno*): Mogla si biti majka.

MAJKA: Bila sam. Ali otac moga deteta ostavio me je. A moja kći se odazvala kriku krvi... I napustila me. Treba li da svenem zato što je u meni umuknuo krik života?

SLAVNI GLUMAC: Zašto je umuknuo? Možda bi se odazvao netko drugi?

MAJKA: Kasno je.

SLAVNI GLUMAC: Zovi oca svoga deteta.

MAJKA (*sa senkom nade*): Misliš da bi se odazvao?

SLAVNI GLUMAC: Možda te i on zove.

MAJKA (*živo*): Zaista?

SLAVNI GLUMAC (*tiho*): Slušaj, možda ćeš čuti njegov krik.

MAJKA (*zatvori oči*): Slušam...

SLAVNI GLUMAC (*tiho*): Draga...

MAJKA (*trgne se, skoči naglo*): Ne! Zovi malu!

SLAVNI GLUMAC (*se trgne*): Šta ti pada na pamet?

MAJKA (*blago*): Zovi je. Ona je i onako sve čula.

SLAVNI GLUMAC (*zbunjen*): Ali ... ne razumem.  
MAJKA: Ona i onako sve zna.  
SLAVNI GLUMAC: Šta zna?  
MAJKA: Zovi je. Ona će ti reći istinu.  
(*Vrata se otvore i mlada glumica uđe.*)  
MLADA GLUMICA: Da, tatice. Ja sam sve čula. I mislim da je došao trenutak da uđem i da govorimo otvoreno o svemu.  
SLAVNI GLUMAC (*zbunjen, između teksta uloge i stvarnosti*): Mala, vrati se, to nije razgovor za tebe.  
MLADA GLUMICA: To je prvi razgovor koji je zaista za mene.  
SLAVNI GLUMAC (*privatno, tiho*): Ali šta ti pada na pamet. Vрати se u kabinet. To još nije tvoj izlazak na scenu. Drži se teksta komada.  
MLADA GLUMICA (*glasno*): Ja se držim komada.  
SLAVNI GLUMAC (*tiho*): Ali to nije tvoj tekst.  
MLADA GLUMICA: A znaš li ti čiji je ceo tekst komada?  
SLAVNI GLUMAC (*tiho*): Zašto sad o tome ovde da govorimo. Nastavi svoju ulogu. Hoćeš da ti dam šlagvort?  
MLADA GLUMICA: Nije potrebno. Ja znam šta ću govoriti.  
SLAVNI GLUMAC: Ali ti ne govoriš tekst iz komada.  
MLADA GLUMICA: Ne iz komada. Ali zato ipak tekst istog pisca.  
SLAVNI GLUMAC: Pisac ovog komada je Bezimeni.  
MLADA GLUMICA: I ja.  
SLAVNI GLUMAC: I ti?  
MLADA GLUMICA: Da. Ja i moj dragan, »bezimeni«, moj dragan.  
SLAVNI GLUMAC (*šokiran*): Što to sve ima značiti?  
MLADA GLUMICA: Ja sam dala temu za komad. I celu fabulu.  
SLAVNI GLUMAC: Zašto?  
MLADA GLUMICA: Da ovde na premijeri nađeš svoju kćer. Htela sam da te kaznim što me pre nisi našao. Ali ovaj stari čovek omeo me je.  
SLAVNI GLUMAC (*zapanjen*): To znači da i ovaj ljudi čovek ovde...?  
OTAC (*skoči*): Šta vi to govorite?  
MLADA GLUMICA: Ne. On je slučajno upao, kao deus ex machina, bez naše volje. Mislila sam da će pokvariti moju fabulu, ali on je pospešio kraj koji mi za večeras nismo tako zamislili, tatice... Pa ipak, ispalo je bolje.  
SLAVNI GLUMAC (*zbunjen*): To znači... (*Sine mu:*) Pa kako je moguće! ... Naravno! ... I ja budala nisam primetio da je čitav ovaj komad napisan ...  
MLADA GLUMICA: Da čujem hoće li iz tebe sunuti krik krvi.  
SLAVNI GLUMAC (*sve više shvata*): Da, tu je majka. I tu je i kći... I trebalo je da iz komada razumem ... da je to ... da si ti ...  
MLADA GLUMICA: I ti si to razumeo. Ali ne našom zaslugom, ne iz našeg komada, nego, pukim slučajem, nenadanim dolaskom ovog starog čoveka. I da nije on došao, pitanje je da li bi se iz tebe javio krik krvi ...  
SLAVNI GLUMAC: Ja sam razočaran. I ja sam oduševljen. Treba li da ti ponovim ono što sam rekao, kad sam, pukim slučajem, saznao da si moje dete. Kad sam te video, ja sam te zavoleo — kao ženu. Ali bilo je to u nekoj sumnji i patnji, u nekoj povređenoj nedoumici, u čudnom bolu i zbunjenoj nežnosti. Nikad ni u jednom trenutku, to nije bila poletna i zanesena, jasna i

prosta ljubav, kao ljubav ptice i ljubav leptira. To je bilo mučenje da u tebi vidim nekoga koji je minuo, nekoga tko se izgubio. Pa ipak, ja sam *kriknuo za tobom* kad si se udaljavala od mene, *ja sam te zvao*. To je bio krik krvi! Ti si moja krv, moje dete.

MAJKA: Da, to je bio krik života.

OTAC (*na rampi, nervozno prevrće stranice knjige*): Gde je to što vi govorite? Izgubio sam se. Ne mogu vaše reči da nađem u delu.

MLADA GLUMICA: To više nema u delu. To sad život igra. (*Zagrli Slavnog glumca*)

OTAC (*skoči*): Ostavi tog čoveka! Zar ne vidiš da te je on potpuno smeo! To nije bio komad, to je bila stvarnost. I tu on ne bira sredstva: ne samo što mi te nije uzео kao čednu devoјku, nego hoće da mi te otme i kao rođenu kćer. Bestidniče, zar te nije sramota od ovog sveta? Zar ne prezaš pred pačeničkim licem oca! Ti se smeješ! Ti se rugaš najsvetijim osećanjima roditeljske ljubavi! Huljo, treba te uništiti da ne kužiš svet! (*Uperi naglo revolver u Slavnog glumca.*)

ZENSKI GLAS (*iz publike*): Tata! Tata!

OTAC (*se naglo okrene u mrak*): Tko je to?

GLAS: Tatice, najzad sam te našla!

OTAC (*u nedoumici*): Što vi hoćete od mene?

GLAS (*približava se rampi*): Zar me ne poznaješ. Pogledaj me. To sam ja, tvoja kći...

OTAC (*se naglo okrene Slavnom glumcu*): Je li i to iz komada »Krik života«? Ili ste mi i ovu devoјku samo namestili?

SLAVNI GLUMAC: Ne poznajem ovu devoјku.

GLAS: Tatice, pa šta ti je? Zar ne poznaješ svoju kćer?

OTAC (*se naglo okrene glasu*): ...Ti si.

KĆI (*se penje na pozornicu*): Tatice, najzad sam te našla. (*Zagrli Oca čvrsto*)

OTAC (*brani se*): Ali, čekaj, čekaj... Ti nisi iz ovoga komada, je li? Tko te je poslao ovamo?

KĆI: Tatice, što to govoriš. O, ne znaš koliko smo bili nesrećni, mama i ja. Od pretprošlog četvrtka te tražimo. Nitko nam nije znao reći gde si.

OTAC (*zbunjen*): Vi ste me tražili? Kako ste znali gde sam?

KĆI: O, tatice, sasvim slučajno. Od moje kolegice Nine, ti znaš Ninu. Ona je bila u kolima sa svojim stricem prošlog četvrtka, uveče. Vozili su pored zgrade s arkadama, tamo gde ti prodaješ lozove. Bila je gusta magla, sećaš se? Ti si stajao nasred ulice. Izgubio si se. Šofer je naglo upalio reflektore, ti si uplašen uzmaknuo, iskliznuo se i pao glavom u izlog. Ležao si u nesvesti... Oni su te preneli na kliniku...

OTAC (*zbunjen i s naporom da se seti*): Prošlog četvrtka?...

KĆI: Ja sam to tek danas saznala, jer se Nina onim kolima bila odvezla na more na osam dana i jutros se vratila. Pohitali smo njenom stricu i on nas je odvezao do klinike gde su te ostavili. Tamo su nam rekli da si jutros rano nestao. A nisi se još sasvim izlečio...

OTAC (*unezvereno bunca*): Na klinici? Pobegao? Jutros?

KĆI: Jurila sam ceo dan po gradu da te nađem. Večeras, tu, maločas dolutam pred ovo pozorište. Buljila sam neprisutna u fotografije glumaca. I tu, odjednom, na moje čudo, vidim sliku Nininog strica; ispod slike piše

(*ime glumca*). Poznala sam ga po bujnoj kosi i bradici. Uđem u foaje da sačekam Nininog strica i da ga zamolim da mi pomogne da nekako nađemo tebe...

OTAC (*muca*): Da mene nađete?... Ovde?...

KČI: Tu su mi vratari rekli da je u pozorište upao neki čovek, verovatno bolestan, i prekinuo predstavu. Odmah sam ušla i najzad te našla. Tatice, hodi sad sa mnom kući. Mama se razbolela od tuge.

OTAC (*uzbuđen, ali još u nedoumici*): Čekaj, čekaj... Pogledaj ovog čoveka. (*Pokazuje na Slavnog glumca*). Poznaješ li ti njega.

KČI (*gleda u Slavnog glumca*): Ne.

SLAVNI GLUMAC: Ja sam glumac... Ja nisam Ninin stric.

KČI (*zbunjeno*): Izvinite, tamo napolju izgledate drukčiji.

SLAVNI GLUMAC: Tamo imam periku i bradicu. (*Sa smeškom*.) U životu sam mlađi.

KČI: Zar se večeras ne igra »Krik života«?

SLAVNI GLUMAC: Da. Ali tamo napolju je fotografija iz komada koji igran sutra.

KČI: Tamo sasvim ličite na Nininog strica.

SLAVNI GLUMAC: Sad razumem. Vaš tata je vidio u automobilu Nininog strica i zapamtio tu fizionomiju. Onda je video fotografiju pred teatrom i pomislio, po sličnosti, da sam ja Ninin stric. Zato je došao da obračuna sa mnom. Samo mi nije jasno kako je Ninu iz automobila zamenio s vama.

KČI: Tata je uvek u šali govorio da bi nas dve mogle biti blizankinje. Iako ja ne nalazim da smo slične. Nina je lepša od mene.

SLAVNI GLUMAC: Hoćete li sve to vašem ocu objasniti?

KČI: Tatice, ti vidiš, ovo je glumac... a ne Ninin stric iz automobila.

OTAC (*s naporom, misli*): A ti... ti nisi bila s njim u automobilu?

KČI: Nisam, tatice, uopšte bila u tom automobilu. I ovaj glumac nije bio tamo.

OTAC (*naglo Slavnom glumcu*): A zašto ste sad promenili masku? Da vas ne poznam?

KČI: Ali, tata, glumci stalno menjaju masku.

OTAC (*izgubljen*): Kako ih čovek onda može poznati.

SLAVNI GLUMAC (*Ocu*): A kako ste u meni poznali čoveka iz auta kad sam promenio masku i ovde ne ličim na Nininog strica.

OTAC: Rekli su mi u publici da ste vi onaj iz izloga...

SLAVNI GLUMAC: Na ulici ne nosim masku.

OTAC (*zbunjen*): Zaista? Onda vi niste onaj iz automobila?

SLAVNI GLUMAC: Naravno da nisam, čoveče! Najzad!

OTAC: A ni ti nisi ona devojka iz automobila?

KČI: Naravno da nisam, tatice.

OTAC: Čekaj! Čekaj! Ako me svi varaju, ti bar nećeš... Reci mi, ali tiho, u uho, reci mi tvoje ime.

KČI (*mu šapće u uho svoje ime*)

OTAC (*krikne oduševljen*): Ljubica! Da, to je moja kći. (*Zagrli je čvrsto, krikne*.) Ljubica!

MLADA GLUMICA (*tiho Slavnom glumcu*): Jesi li čuo taj krik?

SLAVNI GLUMAC: Da. On ga je vratio u život!

LJUBICA: Hodi, tata. Mamica nas čeka.

OTAC (*naglo*): Čekaj! Lozovi! Šta je s mojim lozovima!

LJUBICA (*zbunjena*): Kakvi lozovi?

OTAC (*uznemireno*): Netko mi je ukrao loz broj... (*muči se*;) Ne mogu da se setim. Oh, to je strašno, ne mogu da se setim broja. Kako ću dokazati da sam dobio premiju, kad ne znam broj... (*Vikne*;) Kako ću dokazati!

LJUBICA (*se seti*): Tatice. Evo, kod mene su još uvek tvoje stvari što su mi ih dali na klinici. Tvoja dokumenta. I neki papiri. (*Vadi iz torbe stvari i daje ih ocu*.)

OTAC (*živo, uznemireno*): Daj... (*Premeće po papirima*;) Lozovi! Lozovi! Gde su lozovi? Ha! Evo ih... Broj... Broj... (*Blaženo*;) Tu je... Broj 028653. (*Sretno*;) 028653!... Znaš li ti šta ovo predstavlja za nas, dete moje... Ja neću više morati stajati pod arkadama, u magli...

LJUBICA (*mirno*): Sutra je vučenje.

OTAC (*zapanjen*): Sutra?

LJUBICA (*sa smeškom*): I tko zna, možda će baš taj broj izvući zgoditak...

OTAC (*gleda izmučeno u Ljubicu, onda joj svečano pruži loz 028653*): Na, uzmi ovo! (*Tiho i nežno*;) I ako loz dobije premiju, kupi sebi plavu haljinu, laku kao oblak... i kupi sebi...

LJUBICA (*tiho*): ... nebo puno zvezda iznad moje ljubavi...

OTAC (*zagri živo svoje dete*): O, sad znam da si moja kći!... Moja mala Ljubica!

LJUBICA: Idemo kući, tatice... Mamica plače...

OTAC: Idemo. Treba i ona da se nasmeši. Našoj sreći. (*Obraća se publici*;) Oprostite, što sam omeo ovu predstavu. Možda iz komada niste mogli saznati šta je »Krik života«. Pogledajte nas dvoje pa ćete možda nešto o tome razumeti. Idemo, dete moje.

(*Polaze, silaze u gledalište. Kad su došli do polovine dvorane, Ljubica zaustavi oca*.)

LJUBICA: Tatice, pričekaj časak. (*Ona se hitro popne na pozornicu i stane pred Slavnog glumca*;) Vi ste slavni glumac...? Kažu da je vrlo teško doći do vas. Ja sam to ipak slučajem uspeła, i sad stojim pred vama. I sad mi ne možete pobeći. Zna, hoću nešto da vas zamolim. Htela bih da idem na film. Vi biste mi mogli pomoći. Kako? Da spremite sa mnom jedan monolog za audiciju. Nemojte me odbiti, molim vas. Molim vas.

OTAC (*vikne strogo iz publike*): Ljubice, kakve su to gluposti! Smesta da si došla!

LJUBICA: Čekaj, tatice.

SLAVNI GLUMAC (*se obrati Majci*): Šta ti veliš na to, draga!

MAJKA (*Ljubici*): Zna, dete moje, vi ste zakasnili. Od večeras, slavni glumac... više neće imati volje za takve podvige.

LJUBICA (*zbunjena*): Podvige? Pa šta onda da radim?

MLADA GLUMICA: Mama, ona ima smisla za poeziju. Pomozi joj ti.

MAJKA: Ako bude mogla od poezije da živi, ja ću joj rado pomoći.

LJUBICA (*živo*): Hvala vam. A kako je vaše ime?

MAJKA: Pitajte samo za glumicu koja je večeras s najvećim uspehom odigrala majku.

OTAC (*oštro*): Ljubice, ako smesta ne siđeš, dobit ćeš tako vruću pljusku da ćeš me zapamtiti.

LJUBICA (*sretna*): Divno! Sad vidim da u meni opet vidiš svoju kćer!  
OTAC: Kući i dosta teatra!

DIREKTOR (*izlazi pred rampu*): Dragi gledaoci, mislim da je i vama za večeras dosta teatra, iako nismo uspeli da vam odigramo do kraja komad »Krik života«. Ipak, mislim da smo vam omogućili da prisustvujete jednoj drami koja nikad neće biti napisana, ali iz koje se možda ipak čuo krik pravoga života... Hvala vam na pažnji. Trudit ćemo se da vam idući put zaista igramo »Krik života«.

Z a v e s a

